

**TELEVİZYON DİZİLERİNİN TRAFİK GÜVENLİĞİ AÇISINDAN
İRDELENMESİ**

Ahmet AKALIN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TRAFİK PLANLAMASI VE UYGULAMASI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ŞUBAT 2009
ANKARA**

Ahmet AKALIN tarafından hazırlanan TELEVİZYON DİZİLERİNİN TRAFİK GÜVENLİĞİ AÇISINDAN İRDELENMESİ adlı bu tezin Yüksek Lisans olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd.Doç.Dr. Ebru ARIKAN ÖZTÜRK .....
Tez Danışmanı, Trf. Plan. ve Uyg. Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği ile Trafik Planlaması ve Uygulaması Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr. M. Kürşat ÇUBUK .....
Ulaştırma ABD Gazi Üniversitesi İnşaat Müh. Böl.

Yrd.Doç.Dr. Ebru ARIKAN ÖZTÜRK .....
Trf. Plan. ve Uyg. Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Seda HATİPOĞLU .....
Trf. Plan. ve Uyg. Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Tarih: 18/02/2009

Bu tez ile G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Nail ÜNSAL .....
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksizlik atf yapıldığını bildiririm.

Ahmet AKALIN

**TELEVİZYON DİZİLERİNİN TRAFİK GÜVENLİĞİ AÇISINDAN
İRDELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Ahmet AKALIN

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ŞUBAT 2009**

ÖZET

Demokratik ülkelerde dördüncü büyük güç olarak kabul edilen medyanın toplum üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Medyanın temel unsurlarından birisi de televizyonlardır. Gerek dünyadaki ülkelerde gerekse Türkiye'deki televizyon kanallarında yayınlanan farklı formatta pek çok program olmakla birlikte son dönemde en çok izlenen programlar televizyon dizileri olmuştur. "Televizyon Dizilerinin Trafik Güvenliği Açısından İrdelenmesi" başlıklı bu çalışmada, Türkiye'deki ulusal televizyonlarda yayınlanmakta olan televizyon dizileri trafik güvenliği açısından irdelenmektedir. Televizyon dizilerindeki trafik güvenliği irdelenirken; toplumun diziler vasıtasıyla trafik güvenliği konusunda daha bilgili, bilinçli ve eğitilmiş hale nasıl getirilebileceği sorusuna cevap aranmaktadır. Araştırma evrenini Kanal D, Show Tv ve ATV kanalları, örnekleme ise bu kanalların Kurtlar Vadisi, Avrupa Yakası, Akasya Durağı ve Binbir Gece dizileri oluşturmaktadır. İncelenen televizyon dizilerinin; 2007, 2008, 2009 yıllarında yayınlanmış bölümleri değerlendirmeye esas alınmıştır. Diziler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Bilim Kodu : 902.1.104
Anahtar Kelimeler :Trafik güvenliği, Televizyon dizileri, İçerik analizi
Sayfa Adedi : 68
Tez Yöneticisi : Yrd. Doç. Dr. Ebru ARIKAN ÖZTÜRK

INVESTIGATION OF FILM SERIES IN TERMS OF TRAFFIC SAFETY**(M.Sc. Thesis)****Ahmet AKALIN****GAZI UNIVERSITY****INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY****FEBRUARY 2009****ABSTRACT**

In democratic countries, considered as the fourth major power of the media has a significant impact on society. One of the basic elements of the television media. Needed in countries in the world of television channels in Turkey and published in a different format, many programs in the last period of the television series has been very izlenen program. " Investigation Of Film Series In Terms Of Traffic Safety " titled this study, being published in Turkey on national television on the TV series in terms of traffic safety is analyzed. Television series are being analyzed in the traffic safety, traffic safety issues through the threads of society more informed, aware and trained to answer the question being asked is how can bring. Research content Kanal D, Show TV and ATV channels, the sampling of this channel is Kurtlar Vadisi, Avrupa Yakası, Akasya Durağı and Binbir Gece (Arabian Nights) series are. Review of the television series, 2007, 2008, published in 2009 to evaluate the chapter is based. Film Series using content analysis method was examined.

Science Code : 902.1.104
Key Words : Traffic Safety, Film Series, Content Analysis
Page Number : 68
Adviser : Assist. Prof. Dr. Ebru ARIKAN ÖZTÜRK

TEŞEKKÜR

Çalıőmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ebru ARIKAN ÖZTÜRK'e, içerik analizi hakkında bilgi edinmeme yardımcı olan Sayın Yrd. Doç .Dr. Aydan ÖZSOY'a, Yüksek Lisans eğitimimi teşvik eden Sayın İrfan BARUT'a, Sayın Muhsin KILIÇ' a, Sayın Ahmet ÇİVİ'ye, Sayın Mustafa PARLAK'a , çalıőmalarım sırasında manevi desteklerini ve değerli bilgilerini esirgemeyen arkadaşlarım Mehmet KARAMAN, Hakan YERÖZ, Mehmet YILMAZ, Fatih HAYAL, Erdem ÇAKMAK, Uğur BOğA, Sinan GÖRÜCÜ, Nesrin BOZDEMİR'e ve aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xi
1. GİRİŞ	1
2. MEDYA KAVRAMI VE FONKSİYONLARI.....	3
2.1. Medya Kavramı.....	3
2.2. Medyanın Fonksiyonları	3
2.2.1. Bilgilendirme ve haberdar etme.....	4
2.2.2. Kamuoyu oluşturma.....	5
2.2.3. Eğlendirme.....	5
2.2.5. Kültür geliştirme.....	7
2.2.6. Toplumsallaştırma	8
2.3. Medya – Kültür Etkileşimi.....	8
2.3.1. Televizyon – kültür etkileşimi	10
2.4. Medya Okur Yazarlığı Nedir?.....	12
2.4.1. Medya okur yazarlığının önemi.....	13
2.4.2. Dünyada medya okur yazarlığı	14
3. TÜRKİYE’ DE TRAFİK GÜVENLİĞİ.....	15
3.1. Trafik Kavramı.....	15
3.2. Türkiye’deki Trafik Kazalarına Genel Bir Bakış.....	16
3.2.1. 2006 yılı trafik kazaları.....	18

3.3. Türkiye’de Trafik Güvenliği	22
3.4. Türkiye’de Trafik Eğitimi	26
3.4.1. Okullarda trafik eğitimi	28
3.4.2. Sürücü kursları	29
3.5. Trafik Eğitiminde Medya	30
3.5.1 Kırmızı Işık (TRT).....	32
4. TELEVİZYON DİZİLERİ.....	33
4.1. Televizyon Dizileri.....	33
4.2. Televizyon Dizilerinin Toplumsal Etkileri	35
5. KURLAR VADİSİ, AVRUPA YAKASI, AKASYA DURAĞI VE BİN BİR ...	39
GECE DİZİLERİNİN İÇERİK ANALİZİ.....	39
5.1. Çalışma Yöntemi.....	39
5.2. İncelenen Televizyon Dizileri	40
5.3. İncelenen Televizyon Dizilerinin İçerik Analizleri.....	44
5.3.1. Kurtlar Vadisi Pusu (SHOW TV).....	46
5.3.2. Avrupa Yakası (ATV)	48
5.3.3. Akasya Durağı (Kanal D)	50
5.3.4. Binbir Gece (Kanal D).....	52
6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	55
7. ÖNERİLER.....	58
7.1. Trafik Güvenliği İhlal İşareti.....	58
7.1.1. Akıllı işaret nedir?	58
7.1.2. Trafik güvenliği ihlal işaretinin elde edilmesi	60
KAYNAKLAR	62
ÖZGEÇMİŞ	68

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3. 1 2006 yılı trafik kazalarının türlerine göre dağılımı [EGM, 2006].....	19
Çizelge 3. 2 2006 yılı trafik kazalarına neden olan unsurlar [EGM, 2006].....	19
Çizelge 3. 3 2006 yılı trafik kazalarına karışan araçların dağılımı [EGM, 2006].....	20
Çizelge 3. 4 2006 yılı trafik cezalarının dağılımı [EGM, 2006].....	21
Çizelge 3. 5 Jandarma bölgesinde trafik kazaları sonuçları [EGM, 2006].....	21
Çizelge 5. 1 İncelenen dizilerin özellikleri	42
Çizelge 5. 2 İncelenen dizilerin özellikleri	45
Çizelge 5. 3 “Olumlu trafik güvenliği” mesajlarına yönelik kriterler.....	46
Çizelge 5. 4 Kurtlar Vadisi Pusu dizisi değerlendirme çizelgesi.....	47
Çizelge 5. 5 Avrupa Yakası dizisi değerlendirme çizelgesi.....	49
Çizelge 5. 6 Akasya Durağı dizisi değerlendirme çizelgesi.....	51
Çizelge 5. 7 Binbir Gece dizisi değerlendirme çizelgesi	53

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3. 1 Yıllara göre meydana gelen trafik kaza sayıları [Sayıştay, 2008]	16
Şekil 3. 2 Yıllara göre trafik kazalarında ölü ve yaralı sayıları [Sayıştay, 2008]	17
Şekil 3. 3 100 000 araca düşen ölü sayısı [Sayıştay, 2008]	18
Şekil 7. 1 Akıllı işaret sembol ve anlamları	59

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklama
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
KİTĞİ	Karayolu İyileştirme ve Trafik Güvenliği
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MTSK	Motorlu Taşıt Sürücü Kursu
OECD	Ekonomik Kalkınma İşbirliği Örgütü
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SKAAS	Sayısal Kayıt Arşiv ve Analiz Sistemi
TŞOF	Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu

1. GİRİŞ

Haberleşmenin ve ulaşım araçlarının gelişimi teknolojik ilerlemelerle birlikte gün geçtikçe artmaktadır. 18. ve 19. yüzyıllarda yazılı basının kullanımı yaygınlaşmıştır. 20. ve 21 yüzyılda ise televizyon kanalları, kitle iletişiminin kaptan gemisi olmuşlardır. Türkiye’de motorlu araçların kullanılması ve trafikle ilgili unsurların ortaya çıkması ise 20 yy.başlarına tekabül eder. Dolayısıyla televizyon kültürü ve trafik kültürünün ortaya çıkması ve gelişimi aynı zaman dilimlerine rastlamaktadır. Bu iki kültür zaman içinde birbirini belli durumlarda etkilemişlerdir.

Çağdaş toplumlarda kitle iletişim araçları olarak adlandırılan; yazılı basın, radyo, televizyon ve sinema toplumsal hayatta yerini almıştır. Kitle iletişim araçları; eğitim, bilgi verme, propaganda yapma, kamuoyunu yönlendirme gibi pek çok konuda kullanılmaktadır. Kitle iletişim araçlarının insanların tutum ve davranışlarını nasıl ve ne kadar etkilediği konusunda literatürde pek çok alan araştırması yapılmıştır. Toplumsal, ekonomik ve siyasal konularla etkileşimli olarak yapılan araştırmalardan çeşitli sonuçlar elde edilmiştir. “Yapılan çalışmalar, kitle iletişim araçlarından etkilenmenin toplumların gelişmişlik düzeyi ile yakından ilgili olduğunu göstermektedir. Gelişmemiş ve gelişmekte olan toplumlarda, kişilerin, kitle iletişim araçlarından etkilenme düzeyleri gelişmiş bir topluma oranla daha fazla olmaktadır “ [Coşkunserçe, 2007].

Türk medya dünyasının tarihsel gelişimi içerisinde, kitle iletişim araçlarının kitleler üzerindeki etkisi konusunda yapılan bir çok araştırma ve uluslararası literatürde yer alan araştırmaların sonuçları çalışmanın literature araştırması kapsamında incelenmiştir. Bu araştırmaların çoğu kültürel bazlı olduğu için, farklı kültüre sahip toplumlarda farklı sonuçların çıkması doğal karşılanmalıdır. Televizyon dizileri ile toplumsal düzeyde verilen pek çok mesajı inceleyen çalışmalar olmakla birlikte, özellikle bu tezin konusuna ilişkin yani televizyon dizileri ile trafik güvenliği ilişkisini irdeleyen ulusal düzeyde bir araştırma mevcut değildir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de ulusal televizyonlarda yayınlanmakta olan televizyon dizilerini trafik güvenliği açısından irdelemektir. Çalışmada Televizyon dizilerindeki trafik güvenliği irdelenirken; toplumun diziler vasıtasıyla trafik güvenliği konusunda daha bilgili, bilinçli ve eğitilmiş hale nasıl getirilebileceği sorusuna cevap aranmaktadır.

Araştırma evrenini Kanal D, Show Tv ve Atv kanalları, örnekleme ise bu kanalların Kurtlar Vadisi, Avrupa Yakası, Akasya Durağı ve Binbir Gece dizileri oluşturmaktadır. İncelenen televizyon dizilerinin; 2007, 2008, 2009 yıllarında yayınlanmış bölümleri değerlendirmeye esas alınmıştır. Diziler incelenirken içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yönteminde öncelikle problem tanımlanmış, araştırmanın evreni belirlenmiş, örneklem seçilmiş, daha sonra kategoriler oluşturulmuş, kodlama cetveli hazırlanmış ve son olarak veri girişi yapılarak sonuçlar yorumlanmıştır.

İlgili kanalların kayıtlarından alınan dizilerde yer alan trafik güvenliğine yönelik klipler, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK)’nun Sayısal Kayıt Arşiv Analist Sistemi (SKAAS)’ nde bulunan arşivden temin edilmiştir. Dizilerdeki trafik güvenliğini ilgilendiren bölümler küçük klipler şeklinde dosyalanıp, tez içerisinde takdim edilmiştir.

2. MEDYA KAVRAMI VE FONKSİYONLARI

Medya; insanın kendisi, çevresi ve dış dünyasıyla kurduğu her tür ilişkinin toplamı olarak nitelendirilen kültürün, çağdaş değer ve normlarla yeniden şekillendirilmesinde en etkili araçlardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu özelliği ile bireylerin yeni yaşam biçimlerine geçişte, yeni yaşam ortamlarına sahip olmalarında ve değişen yaşamın değişen araçlarını kullanmalarında onların yol göstericisi kimliğini de taşımaktadır [Vural, 2000].

2.1. Medya Kavramı

Her çeşit bilgiyi bireye ve topluluklara aktaran, eğlendirme, bilgilendirme, ve eğitime gibi üç temel sorumluluğa sahip görsel, işitsel ve hem görsel, hem işitsel araçların tümüne medya denir.

Medya Latince kökenli bir sözcük olup; halka, kamuoyuna ait medium, mediae sözcüğünden gelmektedir. Kısaca, yığınsal kitle iletişim araçlarına verilen addır. Genel çerçevede ise: yazı, ses, ya da görüntü aracılığıyla, iletişim kurmayı sağlayan yazılı (gazete ve dergi) ve elektronik basın (radyo, televizyon, sinema, ve film) internet, hypermedia, bilgisayar, video, haberleşme uydusu, kitap, slayt vb. gibi kitle iletişim araçlarının tümüne medya denilmektedir [Bülbül, 2000].

2.2. Medyanın Fonksiyonları

Medya, günlük yaşamda insanlar için vazgeçilmez bir konuma gelmiştir. Medya; kamuoyu oluşturmaktan eğlendirme fonksiyonu ve bilgi vermeye kadar, farklı işlevleri yerine getiren geniş bir yelpazeye sahiptir. Çoğu zaman hangi konuda ne düşünüleceğini bile medya yönlendirebilmektedir [Konukman, 2006]. Medyanın bu büyük etkisinin trafik güvenliği açısından olumlu bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

Medyanın özellikleri üzerinde duran McQuail bu özellikleri altı madde de toplar:

- Medya araçları bilgi ve haberin, fikir, kültür ve bilgi formlarında üretilmesi ve dağıtılmasına katkıda bulunurlar.
- Bu araçlar göndericiden alıcılara, bir izleyici kitesinden diğer izleyici kitesine, toplumdaki herkese ve toplumun kurumlarına, insanlar arasındaki olayları aktarabilmek için kanallar hazırlarlar.
- Medya, halkı etkilerken ondan etkilenir. Halkın fikirlerinin var olduğu konularla ilgilenen kitle iletişim araçlarında, medya halk karakterini taşır.
- Sosyal yükümlülük ve zorlama olmaksızın kurulusa dinleyici ya da izleyici olarak gönüllü katılımı sağlar.
- Medya kuruluşları ücretli çalışma, teknoloji ve finansla olan ihtiyaçları yüzünden piyasaya bağlı kalmaktadır.
- Kendi kendine bir güce sahip olmadığı halde, medya kuruluşlarının bazı alışılmış kullanımları, yasal mekanizmaları ve yasal olmayan fikirleri yüzünden, resmi güçle değişmeyen bir bağlılığı da vardır.

2.2.1. Bilgilendirme ve haberdar etme

Haber ve bilgi verme kitle iletişim araçlarının en temel fonksiyonu olarak görülür. Kitle iletişim araçlarının ortaya çıkmasını sağlayan haber verme görevi, onyedinci yüzyılın başında yayınlanan ilk gazeteden itibaren kitle iletişim araçlarının temel fonksiyonu olma özelliğini kazanmış ve yaşadığımız modern dünyaya gelinceye kadar kitle iletişim araçlarının da esas fonksiyonu olmayı sürdürmüştür [Güz, 2005].

Medya, olaylar ve koşullar hakkında haber ve bilgi aktararak, ulusal ve uluslararası koşulların anlaşılmasını, bilerek tepkide bulunulmasını sağlayabilir. Bu işlev, haberlerin, verilerin, imgelerin, görüş ve yorumların toplanmasını ve işlem görmesini içerir [Kaya, 1985]. Haberler, güncel olaylardan hazırlanan programlar, belgeseller, insanı öncelikle dünya hakkında (doğru ya da yanlış) bilgilendirir ve düşüncelerine zemin hazırlar. Her türlü bilimsel bilgi de aktarılır [Özdemir, 1998].

2.2.2. Kamuoyu oluşturma

Sözlük tanımı ile kamuoyu, toplumda oluşan görüşlerin belirli doğrultulara yönelmesidir. Ancak milyonlarca bireyden oluşan toplumların tek doğrultuya yönelmesi mümkün olmayacağı için yönelme fiilini yönlendirme olarak değiştirmek mümkündür.

Günümüzde medya toplumunun seçim yoluyla ortaya koyduğu kurumların çalışmalarını gözlemlemek için, ortaya çıkardığı bir denetim kurumu olarak kabul edilmektedir [Güz, 1997]. Kitle iletişim araçları, toplumda meydana gelen olayları, ülke sorunlarını hedef kitlesine ulaştırarak kamuoyunu bilgilendirir. Haber kaynağı olan medya, bireylerin aynı konular hakkında bilgi sahibi olmasını, ülke ile ilgili olarak benzer duygu ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlar [Güz, 1996].

Bugün Yasama, Yürütme ve Yargı'dan sonra dördüncü güç olarak nitelendirilen medyanın en önemli misyonu, kamuoyunun oluşumunu sağlamaktır. Bütün demokratik rejimlerce yönetilen ülkelerde basın, medyanın ilk işlevi budur. Basın yayın organlarına, her gün haber ajansları, kuruluş çalışanları olmak üzere birçok kaynaktan yüzlerce haber ulaşır. Bu noktada, medyanın görevi sağlıklı, doğru, objektiflik ve etik kurallar çerçevesinde halkı, siyasal, ekonomik vb. gibi birçok konuda bilgilendirmektir.

2.2.3. Eğlendirme

Medyanın en önemli işlevlerinden biri de eğlendirmedir, diğer bir deyişle medya insanların boş zamanını eğlenerek geçirmelerini sağlar. Burton'a göre "...bu işlev izleyiciye sağlıklı bir eğlence ve zevk sunar." Ancak boş zaman kavramının medyanın temel dayanaklarından biri olduğu düşünülürse, boş zamana atfedilen ticari değerin insanların boş zamanlarının fazlalığı ve onu değerlendirme alışkanlıklarıyla doğru orantılı olduğu kolayca görülebilir [Eltugay, 1999].

Bireylerin eğlenme ve stres atma bağlamında başvurduğu en önemli kaynak medyadır. Medya, toplumsal yaşamın baskıcı temposunda bunalan bireylere, hoşça zaman geçirtme, dinlendirme olanaklarını daha ucuz ve çeşitlilik içinde sunabilirler [Kaya, 1985]. Birey yaşama mücadelesinden, değişimden etkilenir, bunalır. İnsanlık tarihi boyunca da eğlenceyle bu bunalımdan uzaklaşma, rahatlama çabasında olmuştur [Özdemir, 1998].

Medyanın eğlendirme fonksiyonunun dışına çıkarak insanları ve toplumları kültürel ve gündelik yaşam çerçevesinde değişime uğrattığı da bir gerçektir. Modern toplumdaki medya (kitle iletişim araçları) artık toplumu bilinçlendirme ve bilgilendirme işlevlerini yerine getirmediklerinden ve aksine insanları sadece eğlendirmeyi amaçladıklarından, dolayısıyla da insanların düşüncelerini ve bireyselleşmelerini engellediklerinden toplumdaki yabancılaşmayı arttırmalar [Konukman, 2006].

Özellikle günlük hayatın baskısı altında ezilen ve rahatlama ortamları arayan bireyler için kitle iletişim araçlarının sunduğu hizmetler kurtarıcı konumuna gelmektedir. Kitle iletişim araçları yayınları ile bireyler için daha ucuz ve daha çeşitli rahatlama ortamları hazırlarken aynı zamanda toplumsal tansiyonu azaltarak sosyal patlamaların önlenmesini sağlamaktadır [Güz, 2005].

2.2.4. Eğitim

Medya açısından eğitim görevi, onsekizinci ve ondokuzuncu asırlarda gazeteler açısından önemli bir işlev olarak ortaya çıkmış, yirminci asırda radyo ve televizyonun da devreye girmesi ve eğitimin toplumun geniş bölümüne yayılması ile birlikte daha da yaygınlaşmıştır [Güz, 2005].

Medyanın eğitim fonksiyonunu iki açıdan değerlendirmek gerekir. Birincisi bu araçlar haber ve bilgi vermek suretiyle bireylerin bilgi düzeyleri, yetenekleri ve becerilerini geliştirmeye yardımcı olur. Doğrudan haber vermenin eğitime katkısı burada görülür. İkincisi ise, gelişen teknoloji ve eğitimin yaygınlaşması ile birlikte

kitle iletişim araçlarının doğrudan bireylerin ve toplumun eğitilmesi işlevini üstlenmesidir. Bir anlamda okulun işlevlerinin bu araçlar yoluyla yapılmasıdır. İlköğretimden yüksek öğretime kadar her alanda kitle iletişim araçlarının bireyleri ve toplumu eğitime işlevini bu başlık altında değerlendirmek gerekir [Güz, 2005].

2.2.5. Kültür geliştirme

Birbirinden farklı pek çok tanımı yapılmış olan kültür sözcüğü, Latince'de ekip biçmek anlamına gelen “Cultura” kelimesinden gelir. Kültür toplum ve insan yaşamında geçerli olan her tür etkinliği kapsayan bir kavramdır ve sanatsal etkinliklerden, eğitime etkinliklerine, gündelik yaşamın sıradan davranış kurallarına, toplumsal yaşamın deneyim alanı içinde gelişen gelenek ve göreneklere dek uzanarak çeşitlilik gösteren bir etkinlik alanını ifade eder [Gültekin, 2004].

Kitle iletişim araçları toplumda yaşayan kültürel öğeleri yine toplumun gündemine sunmak suretiyle kültürel bütünleşmenin sağlanmasında görev üstlenmektedirler. Yapılacak yayınlarla sadece yaşayan kültür öğelerinin değil aynı zamanda tarihi mirasın korunmasına da yardımcı olurlar. Bireyin çevresini tanımada en etkili kurum olan kitle iletişim araçları, toplumun gündemine sundukları kültürel öğelerle fertlerin toplumun ayrılmaz birer parçası haline gelmelerini sağlarlar [Güz, 2005].

Medya; insanın kendisiyle, çevresiyle, dış dünyasıyla kurduğu her tür ilişkinin toplamı olarak nitelendirilen kültürün, çağdaş değer ve normlarla yeniden şekillendirilmesinde en etkili araçlardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu özelliği ile bireylerin yeni yaşam biçimlerine geçişte, yeni yaşam ortamlarına sahip olmalarında ve değişen yaşamın değişen araçlarını kullanmalarında onların yol göstericisi kimliğini de taşımaktadır. Yine aynı kimliğe dayanarak toplumların siyaset, ekonomi, sanat, spor ve eğlence alanlarında geleneksellikten evrenselliğe ve çağdaş normlara geçişinde de belirleyici bir rolü olduğu, özellikle son 20 yılda iyice belirginleşmiştir [Vural, 2000].

Medyanın kültür işlevi çok önemlidir. Çünkü, toplumsal gerçekliği kurabilir ve sunar. Doğrudan kültür programlarıyla ya da dolaylı olarak tüm içeriği ile kültürel şekillenmeyi, modelleyerek yönlendirir. Kültürel sürekliliği sağlayabildiği gibi toplumu kültürel değişime de yönlendirilebilir. Bir başka kültürün özelliklerini başka topluma taşıyıp benimsetebilir [Özdemir, 1998].

2.2.6. Toplumsallaştırma

Medya, toplumdan ve toplumsal grupların çatışmasından örnekler sunar. Bu örnekler toplumu, inançlar ve ilişkiler yoluyla toplumsallaştırır, karşılıklı ilişki denilen bir çeşit işlev sağlar, bir olayı diğeriyle ilişkilendirir; olayları bir araya getirir ve toplumun ne olduğu ve ne anlama geldiği hakkında bir anlayış yaratır [Burton, 1995].

Çağdaş insan içinde bulunduğu dünyaya ister yazılı araçlardan, ister televizyon ekranından baksın, modern toplumun kitle iletişim araçları diğeri bir adıyla medyası, dünyayı çağdaş insan adına kategorize eder, bir sıraya dizer, nelerin önemli nelerin önemsiz olduğunu saptar. Kısacası modern toplumun insanı dünyayı, medyanın istediği şekilde algılar [Konukman, 2006].

2.3. Medya – Kültür Etkileşimi

Televizyon izlemek için okuma yazma bilmek gerekmez. Bu yüzden televizyon, okuma yazması olmayan hedeflere de kolaylıkla ulaşır. Ürün, hizmet ve davranış hakkında her türlü bilgiyi görüntü ve ses eşliğinde vermenin yanı sıra çarpıcı görüntüler ile davranış hakkında istenilen imaj sağlanabilmektedir [Balcı, 2001].

Günlük yaşama ilişkin tutum ve davranışların şekillendirilmesinden, bilim ve teknolojinin değişimine kadar son derece geniş bir yelpazeyi kapsayan etkileşim sürecini temin eden “kitle iletişim araçları”ndaki gelişmelerin, kültürün oluşması ve yayılması üzerinde de önemli etkileri olacağı muhakkaktır [Göksel, 1991]. Medyanın gerçekten de toplumları kalkındırma, modernleştirme, kitleler ya da bireyler arası

iletişimi bilgilenmeyi sağlama gibi sorumluluklarının yanı sıra, kültür yaratma gibi çok önemli bir misyonu daha vardır [Vural, 2000].

Hall'a göre hem nicel, hem de nitel olarak yirminci yüzyılın ileri kapitalizminde medya, kültür alanında kararlı ve temel karakterde bir önderlik oluşturmuştur. Sadece ekonomik, teknik, toplumsal ve kültürel kaynaklar açısından kitle yayıncılığı, daha eski ve geleneksel olan ve hala mevcudiyeti devam etmekte olan diğer kültür kanallarından daha büyük bir nicel güce sahiptir [Karakoç, 2007].

Yirminci yüzyılda sembol alışverişinin hemen hemen tamamı kitle iletişim araçlarınca yapıldığına göre kitle iletişim araçlarının üst kültür ve folk kültürü ürünlerinin yayılmasında, kitle kültürünün de hem oluşmasında hem de yayılmasında temel unsur olduğu söylemek yanlış olmayacaktır. İletişim teknolojisindeki gelişmeler ise bu yayılımın kapsamını ve hızını inanılmaz boyutlara ulaştırmıştır [Göksel, 1991].

Medya ayrıca, bireylerin gelişen uluslar arası değerlerle, politikalarla, düşüncelerle, davranış biçimleri ile tanışmalarına ve özdeşleşmelerine, kitlesel yaşamın gerektirdiği çağdaş kuralları benimseyip, bütünleşmelerine, kimi zaman taşıyıcı kimi zaman yardımcı, kimi zaman da itici faktör olarak etkide bulunmaktadır. Medya, sahip olduğu iletişim gücü ile farklı düşünce ve yaşam tarzlarını kaynaştırma, birbirlerinden haberdar etme ve bunlar arasında alış-veriş ortamını sağlama, böylelikle bir anlamda kültürel açıdan toplumu zenginleştirme ve çeşitlendirme yönünde aracılık rolü üstlenmektedir [Vural, 2000]. Öte yandan, bize nasıl bir toplumda yaşadığımızı söyler. Böyle bir toplumda bizim nasıl bir yer teşkil ettiğimizi hatırlatır. Bu bağlamda bazı katılım ve itiraz yollarını önerir. Bütün bunlar sistemli olarak bir şeyleri kabullenmenin ve bir şeylere karşı koymanın dayanaklarını oluşturur. Bizler bu dayanakları birbirinden görece farklı psikolojik koşullarda ediniriz. Kültürel süreç, bilinç uzmanları tarafından medya içeriğine saklı bir şekilde verilir [Güneş, 2001].

Medya kültürü, gerçek kültürün hem bir yansıması, hem de yeniden şekillendirilmesi olarak görülebilir. Medya modern insanın kültürel tercihlerini düzenler. Kepplinger “medya kültürü”nü çeşitli medyanın bir kültüre belirli bir zamanda verdiği imgeler bütünü olarak tanımlar. Bu bakış açısına göre; medya kültürü bir “meta kültür”dür. Medya, çeşitli alt-kültürler ve kültürel alt kesitler arasından seçim yapar ve bunlar arasında dolayımlayıcılık işlevi görür. Medya kültürü, yarattığı ve ifade ettiği modern gündelik yaşamın kendisidir. Medya ve kültür tartışmalarında en sık yinelenen savlardan birisi, medyanın geleneksel kültürü bozulmaya uğrattığı şeklindedir. Hatta bu sav o kadar ciddiye alınmaktadır ki, medya yasalarında geleneksel kültürel değerlerin korunmasına yönelik hükümlere yer verilmektedir [İrvan, 1997].

Kitle iletişim araçlarından geçmeyen mesajlar, toplumun evrimi üstünde çok küçük bir etkiye sahiptir [Moles,1983]. Medya seçimler yapmakta ve medyatik tercih ve kararlara göre bu seçimler yeniden işlenerek, işlenmiş yeni kültürel ürünler olarak makro ortama sunulmaktadır. Bu ortam toplumun tümünü kapsayacak genişliktedir. Nihayet bu ortamda kişisel yaratılar toplumun geneline yayılmakta ve kitle kültürü olarak da tüketilmektedir [Anık, 2003].

2.3.1. Televizyon – kültür etkileşimi

En etkili kitle iletişim aracı olan televizyon, gündelik yaşam kadar kültürle de iç içedir. Bulunduğu toplumun kültürel normlarını kullandığı, bireylerin sosyalleşmesine hizmet ettiği gibi; kültürel yapıyı, alışkanlıkları da, değiştirip, şekil verebilecek güce de sahiptir [Konukman., 2006].

Raymond Williams televizyonu, “hem teknolojik, hem de kültürel bir biçim” olarak niteler; yani televizyon bir yanıla teknik bir araçtır, diğer yanıla ise kültür üretim, aktarım ve tüketim ortamıdır [Mutlu, 1999]. Televizyon insanın toplumsal kültürel çevresiyle ilişkilerinden doğan ve olayları belirleyen bütün kültürel süreçlerde rol oynar. Bazı süreçleri pekiştirir, bazılarının da kaynağını oluşturur [Yılmaz, 2001]. Televizyon, çeşitli sosyal değerlere nüfuz ederek düşünce üzerinde en etkili olmakta

aynı zamanda sosyal davranış için tavsiye ya da yol gösterme biçiminde çeşitli olanakların kaynaklarına işaret etmektedir. Sosyal davranışa referans oluşturmaktadır [Önür, 2001].

1950'den sonra televizyonun ortaya çıkması toplumsal ilişkiler örüntüsünü birçok yönden değiştirmiştir. Özellikle serbest zaman kavramının anlamı televizyon bağlamında yeniden şekillendirilmiştir. Televizyon; gündelik hayatın yeniden şekillenmesinde, yani insanların yaşam alışkanlıklarını değiştirmede, örneğin tüketim olgusuna yepyeni bir anlam ve boyut kazandırarak, etkin bir rol oynamaya başlamıştır [Karakoç, 2007].

Televizyon ortaya çıktığı günden itibaren her yaşta insanı hiçbir koşul öne sürmeden, onları üzmemek, yormak, sıkmak yerine onları eğlendirerek kolaylıkla kendine bağlamıştır. Bunu yaparken; gerek televizyonu eline geçirenlerin ideolojik eğilimi, gerekse çıkar ilişkilerini sürdürdükleri sistemin yapısını ve ideolojik tercihlerini elektronik teknolojinin tüm olanak ve kolaylıklarını kullanarak program çıktılarını kullanarak kendine tutkuyla bağlı izleyicilerine aralıksız aktarırlar [Tekinalp, 2003].

Postman televizyonun kendi toplumunda edindiği yeri ve etkinliğini şöyle özetlemektedir. “Amerikan televizyonu da hakikaten bir günde binlerce görüntü aktaran güzel bir görüntü, görsel bir haz kaynağıdır. Televizyon kanallarındaki bir çekimin ortalama uzunluğu 3.5 saniyeyi geçmez, bunun için daima görece yeni bir görüntüyle karşı karşıya kalan gözün dinlenmesi mümkün değildir. Dahası televizyon izleyicilere çok çeşitli temalar sunar, bunları kavramak için asgari bir yetenek gereklidir ve büyük oranda, insanları duygusal bakımdan hoşnut etmek amaçlanmıştır “[Postman, 2004].

Uyduyla iletilen televizyon yayınları, daha zengin ve güçlü ülkelerin, gelişmekte olan ülkelere kültürel ve siyasal yönde baskı yapmalarına olanak sağlamakta ve suretle kültürel emperyalizmin tehdidini de artırmaktadır. Uydular tarafından dünyanın birçok bölgesine pazarlanan ucuz yayınları izleyenler, bu yapımların taşıdığı kültürel ve politik öğeleri de beraberinde ithal etmek durumunda

kalabilmektedirler [Yılmaz, 2001]. Yabancı her film, pek tabii olarak en büyük unsuruna kadar yabancı kültürü de aksettirir. Bundan dolayı onun sürekli seyredilişi, insanların duygu, düşünce, davranış, kılık, kıyafet gibi bütün dünya görüşüne tesir etmesini yadırgamamak lazımdır [Şahin, 1987].

Çagdaş toplumlarda merkezi bir kültür ve kurum olan televizyon, adeta ilkel toplumların mitlerini üretme sekinde çalışır. Televizyon, medyanın diğere parçaları ile işbirliği yapmasına rağmen, günümüzün en uygun mit üretme aracıdır. Televizyon mitlerini geliştirirken, ilkel toplumların ritüellerini oluşturduğu gibi masal ritüelleri ve dansın kullanıldığı yöntemleri kullanır [Gültekin, 2004].

Tüm kapitalist toplumlarda olduğu gibi Türkiye’de de ideoloji daima mitolojiler ve ritüellerle el ele gitmiştir. Televizyon ve popüler kültür mitolojileri ve hegemonyacı ideolojileri ritüel bir şekilde iletide görev yapar Dolayısıyla televizyonun üretimi “yüksek kültür”ü tehdit eden veya “var olan düzenin devamını sağlayan” yapay bir içeriktir. İzeyici ise bu içerik karşısında çaresizdir, edilgindir [Karakoç., 2007].

2.4. Medya Okur Yazarlığı Nedir?

Medya okuryazarlığı terimi İngilizce “media literacy” sözcüğünden Türkçe’ye çevrilmiştir. Bu kavram, yazılı ve yazılı olmayan, büyük çeşitlilik gösteren formatlardaki mesajlara ulaşma, bunları çözümleme, değerlendirme ve iletme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılabilceği gibi medya okuryazarlığı birden çok fonksiyonu içermektedir. Medya okuryazarlığına bu açıdan bakıldığında kavramın; bir yandan medya oluşturarak iletme, diğere yandan da iletilen medya unsurlarını alırken çözümlenebilme becerisini içerdiği görülmektedir [Medya Okur Yazarlığı, 2009].

Günümüzde medya okuryazarlığı dendiğinde; bu iki içerikten daha çok medyayı çözümlenebilme becerisi üzerinde durulmaktadır. Çünkü medya; gazete, kitap, dergi, televizyon, video, sinema, internet, cep telefonu gibi bir çok aracı içermektedir. Bu

araçların da günümüzde yaygınlığı herkes tarafından kabul edilmektedir. Diğer yandan bu araçların kişi ve toplumlar üzerinde etkinliğinin boyutu konusu da tartışılmaktadır. Yani esas sorun, medyada verilen mesajların kişi ve toplumları hangi ölçüde etkilediği, mesajların alıcılar tarafından hangi düzeyde algılandığı ve çözümlenmeye ya da eleştirel bir bakışa tabi tutulup tutulmadığı sorunudur.

Medya okuryazarlığındaki amaç ise; medya mesajlarının doğru algılanması, eleştirel bir bakış açısıyla alınabilmesi, gerçeklik-kurgusallık ayrımının yapılabilmesi, medyanın sunduğu dünyanın gerçeğin kendisi olmayabileceğinin anlaşılması, medyanın yönlendirme ve yönetme fonksiyonlarının olduğunun farkına varılabilmesi, mesajı gönderenlerin kendi düşüncelerini empoze etme gayreti içinde olabileceklerinin değerlendirilmesi gibi hedefleri içermektedir. Yani medya okuryazarlığı, kaynağı her ne olursa olsun, bilgiyi değerlendirip onu yerinde kullanabilen bireyler olmayı, böyle bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir [Frau-Meigs, 2006].

Medya Okuryazarlığı, izleyicinin medyayı bilinçli okumasına katkı yapmakta, kendini rahat ifade edebilmesi, toplumsal hayata daha aktif ve yapıcı iştiraki sağlanmaktadır. Medya iletilerini doğru algılayabilecek donanıma sahip olma ve zamanla iletiler üretebilme yeteneğini kazanmaktır.

2.4.1. Medya okur yazarlığının önemi

Medya okuryazarlığının önemi şüphesiz ki daha fazla kontrol sağlamasından kaynaklanmaktadır. Çocuklar başta olmak üzere toplumun diğer kesimleri medya okuryazarlığı konusunda ne kadar bilgiye sahip olurlarsa gerçek dünya ile medya tarafından inşa edilen dünya arasındaki sınırı o denli kolay fark edebilir ve medyadan bilgi alırlarken zararlı etkilerinden kendilerini koruyabilir.

Medyayı doğru okuyan, yaşadığı çevreye duyarlı, ülkesinin sorunlarını bilen, medya mesajlarını akıl süzgecinden geçirebilen bilinçli bir kitle oluşturabilmek amacıyla Türkiye’de Medya Okuryazarlığı Projesi hayata geçirilmiştir. Medya Okuryazarlığı

Projesinin amacı, çocukların, medya kurumunun yapısını, işleyişini öğrenmelerini, kurguyu gerçekten ayırarak kurgulanmış içeriği bilinçli bir şekilde değerlendirebilmelerini ve medyayı eleştirel olarak izlemelerini kısaca medya ile ilgili doğru soruları sorup doğru yanıtları bulabilmelerini konusunda onlara gerekli donanımı kazandırmaktır.

2.4.2. Dünyada medya okur yazarlığı

Medya Okuryazarlığının iki temel noktası bulunmaktadır: Birincisi medyadaki içeriğe erişebilmek için teknolojiyi kullanabilme becerisi; ikincisi ise sunulan içeriği sadece anlamak değil aynı zamanda bu içeriği değerlendirebilme yeteneğidir.

Bu amaçla dünyanın tüm gelişmiş ülkelerinde medya eğitimi ya da medya okuryazarlığı dersleri, çeşitli seviyelerde okullarda ders olarak okutulmaktadır. Bu dersler, ya doğrudan müfredata konmakta (İngiltere, Fransa, ABD vb.) ya da müfredatta ilgili dersler içinde (sanat, dil bilgisi, edebiyat, vatandaşlık vb.) okutulmaktadır (Kanada).

3. TÜRKİYE' DE TRAFİK GÜVENLİĞİ

3.1. Trafik Kavramı

Trafik; kara, hava, deniz taşıtları ile yayaların kendilerine özgü yollarda gidip gelmesi olayıdır [KTK, 2005]. 2918 sayılı trafik kanununda ise yayaların, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki hal ve hareketleri trafik olarak tanımlanır [KTK, 2005]. Trafik kuralları ise sürücülerin ve yayaların uymaları gereken kurallar bütünüdür. Yazılı olan birçok trafik kuralı olduğu gibi yazılı olmayan trafik kuralları da mevcuttur [Uçar, 1993]. Yazılı ve yazılı olmayan trafik kurallarına toplumun bütün fertlerinin titizlikle uymaları gerekmektedir.

Tarihin ilk trafik kazası 1896 yılında New York' da, ilk otomobilin icadından tam 11 yıl sonra, Henry Wells'in bir bisikletliye çarpmasıyla gerçekleşmiştir. Bu olaydan sonra trafik kazası olgusu fiilen ortaya çıkmıştır. Türkiye'de her beş dakikada bir trafik kazasıyla karşılaşılmaktadır. Yılda ortalama yüz binin üstünde meydana gelen bu kazalarda on bine yakın kişi hayatını kaybetmekte ve on binlerce kişi ya yaralanmakta yada sakat kalmaktadır.

Türkiye'de yarım yüz yıla yakın bir süredir trafik güvenliği toplumun gündemindedir. Buna rağmen toplumda homojen bir trafik kültürü bulunmamaktadır. Oluşan trafik kültürü bölgesel ve yöresel farklılıklar göstermektedir. Ancak son yıllarda ulusal medyanın gelişmesiyle durum değişmeye başlamıştır. Türk medyasının ülkedeki trafik kültürünün oluşumunda önemli etkisi bulunmaktadır. Çünkü ülke nüfusunun büyük kısmını çocuklar ve gençler oluşturmaktadır. Dolayısıyla genç nüfusun çok fazla olduğu bir ülkede radyo ve televizyonların etkisi çok daha fazla olmaktadır. Televizyonlarda son dönemde insanların en çok izlediği yayınlar ise dizilerdir. Diziler genelde akşam saatlerinde yayınlandığı için çalışan ya da öğrenci olan hemen hemen herkes izleme fırsatı bulabilmektedir.

3.2. Türkiye'deki Trafik Kazalarına Genel Bir Bakış

Trafik kazaları her yıl dünyada bir milyondan fazla insanın ölümüne, milyonlarca insanın da yaralanmasına neden olmaktadır. Yük ve yolcu hareketinin her geçen gün artış gösterdiği günümüzde trafik kazaları uluslararası ölçekte bir güvenlik sorunu haline gelmiştir. Bu sorunla mücadele ulusal olduğu kadar uluslararası işbirliğini de gerekli kılmaktadır. Ulusal ölçekte trafik kazaları, her kişi ve kurumu doğrudan veya dolaylı olarak yakından ilgilendirmektedir. Bu sorun ile mücadele, karar ve uygulama mekanizmalarına devlet kurumlarının yanı sıra sivil oluşumların da etkin katılımları ve katkıları ile mümkün olacaktır.

Türkiye'de 1997-2006 yılları arasında meydana gelen trafik kazaları, ölüm ve yaralanmalar Şekil 3.1 ve Şekil 3.2'de gösterilmektedir.

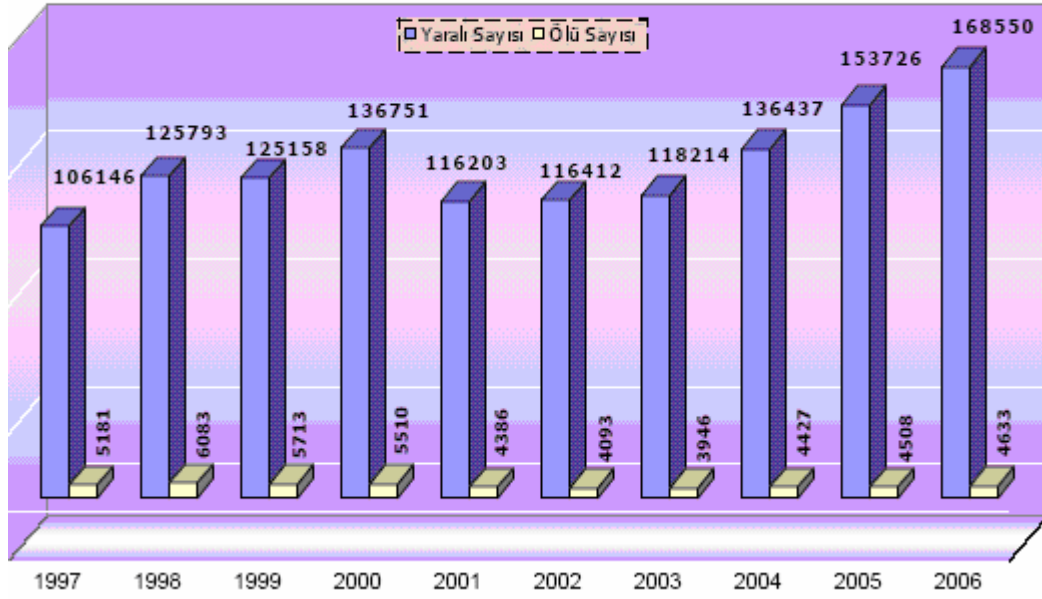

Şekil 3. 1 Yıllara göre meydana gelen trafik kaza sayıları [Sayıştay, 2008]

Son 10 yıllık verilere bakıldığında 2001 ve 2002 yılları hariç kaza sayılarında belirgin bir artış gözlenmektedir. Özellikle 2006 yılındaki kaza sayısı, 2003 yılına göre % 60 dolayında artış göstermiştir. 2001 ve 2002 yıllarında trafik kazalarındaki yatay seyrin 2001 ekonomik krizinden dolayı sosyoekonomik yaşamdaki daralmanın trafiğe yansımından kaynaklandığı, 2003 sonrasında krizin etkisinin azalmaya

başlaması ve trafiğe çıkan araç sayısındaki artışla birlikte ekonomik ve sosyal hayattaki hareketliliğin kaza sayısına ivme kazandırdığı görülmektedir [Sayıştay, 2008].

Türkiye'de 1997-2006 Yılları Arasında Trafik Kazalarındaki Ölü ve Yaralı Sayısı

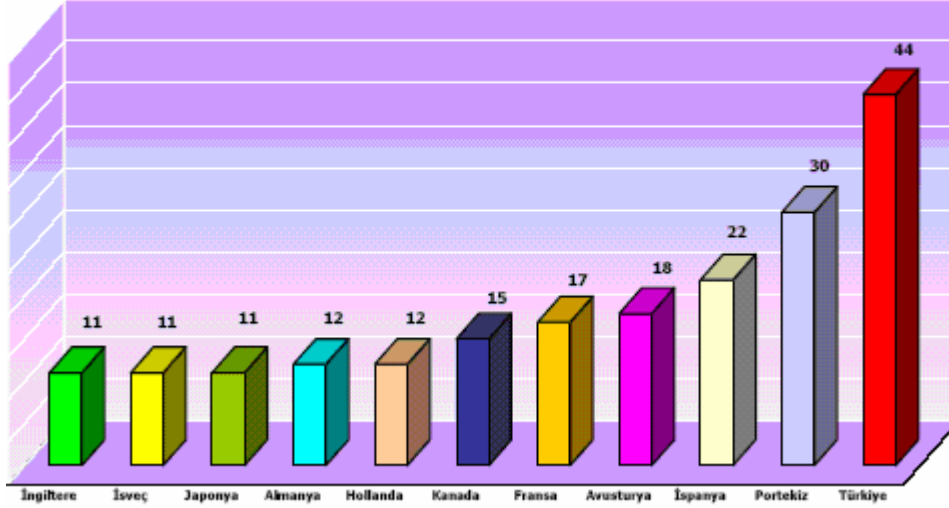

Şekil 3. 2 Yıllara göre trafik kazalarında ölü ve yaralı sayıları [Sayıştay, 2008]

Türkiye’de trafik kazalarında meydana gelen yaralanmaların bir kısmı bir süre sonra ölümlle sonuçlanmakta, ancak bu durum kaza ile ilgili kayıtlara yansımamaktadır. Bu nedenle istatistiklere yansıyan ölüm sayısı gerçek değerinin altındadır. Emniyet Genel Müdürlüğü kaynaklarında verilen ölü sayısı, kaza yerinde ölenlerin sayısıdır. Buna taşıma sırasında ve hastanede ölenleri de eklemek gereklidir. Uluslararası tanımlarda kazadan itibaren 30 gün içinde ölenler trafik kazasından ölmüş olarak kabul edilir [Arıkan Öztürk, 2007] .

Şekil 3.3’de bazı OECD ülkelerinde meydana gelen trafik kazaları ile Türkiye’deki durum karşılaştırılmaktadır. Şekil 3.3’de görüleceği üzere 2003 yılında 100 000 araca düşen ölü sayısı OECD ülkelerinde ortalama 16, Türkiye’de ise 44 olarak gerçekleşmiştir [Sayıştay, 2008].

Bazı OECD Ülkelerinde 100.000 Araca Düşen Ölü Sayısı

Şekil 3. 3 100 000 araca düşen ölü sayısı [Sayıştay, 2008]

Türkiye’de, trafik kazalarından dolayı ortaya çıkan maddi kayıplar Emniyet Genel Müdürlü (EGM) tarafından trafik kaza tutanaklarında belirtilen rakamlar esas alınarak hesaplanmaktadır. Oysa, sigorta şirketlerinin kayıtları ve EGM istatistikleri karşılaştırıldığında trafik kazaları sonucunda son üç yılda meydana gelen maddi hasar tutarının EGM tarafından hesaplananın iki katından fazla olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, sigorta sistemine dahil olup da çeşitli nedenlerle hasarı sistemden karşılanmayanlar ile diğer nedenler de göz önüne alındığında, maddi hasar tutarının bu rakamların daha da üzerinde olduğu ve ülke ekonomisi açısından çok önemli boyutlara ulaştığı söylenebilir. Dünya Bankası tarafından 1999 yılında hazırlanan raporda da (Road Traffic Safety in the Europe and Central Asia Region) Türkiye’de meydana gelen trafik kazalarının maddi boyutunun ülkenin GSMH’nin yaklaşık % 2’sini oluşturduğu ifade edilmiştir [Sayıştay, 2008]

3.2.1. 2006 yılı trafik kazaları

Bu bölümde, Türkiye’de meydana gelen trafik kazalarının tipleri, kazadaki kusur türleri ve oranları, kazaya karışan araçlar ve denetlemelerde uygulanan cezalar 2006 yılı kaza verileri dikkate alınarak belirtilmiştir.

Çizelge 3. 1 2006 yılı trafik kazalarının türlerine göre dağılımı [EGM, 2006]

	Yerleşim Yeri	Yerleşim Yeri Dışı	Toplam
Toplam Kaza Sayısı	586 769	77 771	664 540
Ölümlü Kaza Sayısı	1 024	1 557	2 581
Yaralanmalı Kaza Sayısı	56 021	20 594	76 615
Maddi Hasarlı Kaza Sayısı	529 724	55 620	585 344
Ölü Sayısı	1 155	2 210	3 365
Yaralı Sayısı	85 267	49 957	135 224
Maddi Hasar Miktarı(YTL)	830 054 623	322 865 176	1 152 919 799

Çizelge 3. 2 2006 yılı trafik kazalarına neden olan unsurlar [EGM, 2006]

Kusur Unsurları	Adet	Oran (%)
SÜRÜCÜ	751 189	98,17
YAYA	11 964	1,56
ARAÇ	1 072	0,14
YOL	586	0,08
YOLCU	361	0,05
TOPLAM	765 172	100

Çizelge 3. 3 2006 yılı trafik kazalarına karışan araçların dağılımı [EGM, 2006]

Araç cinsi	Adet	Oran
Otomobil	731 998	59,46
Kamyonet	233 219	18,94
Kamyon	73 173	5,94
Minibüs	67 798	5,51
Otobüs	53 831	4,37
Motosiklet	22 256	1,81
Çekici	19 752	1,60
Arazi Taşıtı	11 483	0,93
Motorlu Bisiklet	5 367	0,44
Traktör	3 379	0,27
Bisiklet	2 942	0,24
Tanker	1 822	0,15
Özel ve Diğ. Amaçlı Taşııt	1 526	0,12
İş Makinesi	1 061	0,09
Ambulans	943	0,08
At Arabası	353	0,03
Tramvay	136	0,01
Tren	105	0,01
TOPLAM	1 231 144	100

Çizelge 3. 4 2006 yılı trafik cezalarının dağılımı [EGM, 2006]

Trafik Ceza Sayısı	Peşin	İhbarlı	Toplam
Yayalara Uygulanan	28	5 479	5 507
Sürücülere Uygulanan	247 849	3 265 082	3 512 931
Araç Plakasına Uygulanan	-	2 536 899	2 536 899
TOPLAM	247 877	5 807 460	6 055 337
CEZA PARA MİKTARI (YTL)	PEŞİN	İHBARLI	TOPLAM
Yayalara Uygulanan	1 458	271 186	272 644
Sürücülere Uygulanan	29 645 364	353 947 760	383 593 124
Araç Plakasına Uygulanan	-	255 646 432	255 646 432
TOPLAM	29 646 822	609 865 379	639 512 200

Çizelge 3. 5 Jandarma bölgesinde trafik kazaları sonuçları [EGM, 2006]

Toplam Kaza Sayısı	64 216
Ölümlü Kaza Sayısı	1 069
Yaralanmalı Kaza Sayısı	15 882
Maddi Hasarlı Kaza Sayısı	47 265
Ölü Sayısı	1 268
Yaralı Sayısı	33 326
Maddi Hasar Miktarı (YTL)	168 432 167

3.2.2. Türkiye’de trafik kazalarına neden olan etmenler

Türkiye’de trafik kazalarına neden olan başlıca etmenler şöyle sıralanabilir:

- *Taşıma ortamındaki dengesizlik:* Yük ve yolcu taşımalarının ağırlıklı olarak karayolları ile yapılması.
- *Sürücü-yaya-yolcu olarak yolu kullananların davranışları:* Trafikte karşılaşılabilecek riskler konusunda yeterli bilgiye sahip olmamak, trafik eğitimi konusundaki eksiklikler, güvenli trafik bilincinin oluşması konusunda yaşanan

sıkıntılar, yolu kullanan insanın yaşı, beden yapısı, görme-işitme-reaksiyon yetenekleri ve psikolojik durumu.

- *Taşıtlardan kaynaklanan nedenler:* Taşıtların teknik muayenelerinde yaşanan sorunlar, aşırı yükleme, teknik şartları uygun olmayan taşıtların trafikte yer almaları, Türkiye’deki taşıt kompozisyonu içinde düşük model taşıtların oranının yüksekliği.
- *Karayolu altyapısından kaynaklanan nedenler:* Tasarım ve geometri hataları, yetersiz aydınlatma, yatay ve düşey işaretlemelerdeki eksiklikler, kısa görüş mesafeleri, küçük yarı çaplı yatay kurplar, dar ve düşük banketler, tırmanma şeritsiz dik rampalar.
- *Trafik yönetimi, denetimi ve uygulamaya ilişkin hususlar:* Etkin ve sürekli denetimin yapılamaması, trafik yönetimi konusunda yaşanan sıkıntılar.
- *Hızlı ve plansız şehirleşme:* Altyapı eksiklikleri, eksik ve hatalı geometrideki yollar ve kavşaklar, otopark problemleri.
- *Çevre şartları:* Yağışlı havalarda, buzlanma, sis, heyelan, sel, deprem vb.

3.3. Türkiye’de Trafik Güvenliği

Türkiye’de 2001 yılında; İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Gazi Üniversitesi ile İsveç Ulusal Yol Danışmanlık Limited (SweRoad) işbirliğinde 2001-2010 yıllarını kapsayan “Karayolu İyileştirme ve Trafik Güvenliği (KİTGİ) Programı” hazırlanmıştır. Programın genel amacı, gelecek on yıl içinde ve sonrasında Türkiye’deki trafik kazalarını, ölü ve yaralı sayılarını önemli ölçüde azaltmaktır. Program kapsamında Türkiye için belirlenen güvenlik vizyonu şudur: “Türkiye’deki karayollarında trafik kazası sonucu hiç kimse ölmemeli veya ağır şekilde yaralanmamalıdır”.

Orta vadeli perspektifte, vizyona ek olarak, aşağıdaki güvenlik hedefleri önerilmiştir.

- Trafik kazaları sonucunda ölen veya ağır yaralanan kişilerin sayısı, sürekli olarak azaltılmalıdır.

- Korunmasız yol kullanıcılarının ve çocukların güvenliğine özel bir dikkat gösterilmelidir.

Detaylandırılmış güvenlik hedefleri şöyledir:

2006'ya kadar

- Ölen kişi sayısı yüzde 20 azalmalıdır.
- Ölen korunmasız yol kullanıcıların sayısı yüzde 20 azalmalıdır.
- Ölen çocukların (0-14 yaş) sayısı yüzde 25 azalmalıdır.
- 2011'e kadar
- Ölen kişi sayısı yüzde 40 azalmalıdır
- Ölen korunmasız yol kullanıcıların sayısı yüzde 40 azalmalıdır.
- Ölen çocukların (0-14 yaş) sayısı yüzde 50 azalmalıdır.

KİTĞİ projesi kapsamında hazırlanan rapora göre Türkiye'de trafik güvenliği konusunda yaşanan problemler ana başlıkları ile şöyle sıralanabilir:

Ulaştırma politikası

- Politikaların ve hedeflerin belirlendiği bir “*Ulaştırma Ana Planı*” yoktur.
- Ulaştırma türlerinin kullanımında dengesizlikler bulunmaktadır.
- Karayolunun hem yük, hem de yolcu taşımaları içindeki payı çok yüksektir

Trafik güvenliği konusundaki tutumlar

- Trafik güvenliği konusunda toplumun bilinç düzeyi düşüktür ve ilgi gösterilmemektedir.
- Politikacılar ve karar vericiler, trafik güvenliğine yeterli ilgi göstermemekte ve destek vermemektedir.
- Sürücüler arasında emniyet kemeri kullanma oranı düşüktür.
- Kırmızı ışık, dur levhası ve tek yön düzenlemeleri, sık sık ihlal edilmektedir.

- Şerit işaretleri ve dönmeden önceki şerit değiştirme kuralları göz ardı edilmektedir. Sinyalize kavşaklarda sürücüler ışıkları geçerek kavşak alanının çok yakınına gelmektedirler.
- Sürücüler, işaretli yaya geçitlerinde bile çoğunlukla yayaları dikkate almamaktadır.
- Bir çok sürücü agresif bir sürüş tarzına sahiptir.
- Makam aracı süren pek çok sürücü temel trafik kurallarını göz ardı etmektedir.
- Motosiklet ve motorlu bisiklet sürücüleri arasında kask kullanım oranı düşüktür.
- Yolcular için emniyet kemeri ve çocuklar için araç içi sabitleme sistemleri kullanım oranı çok düşüktür.
- Yayalar, ana arterlerde bile her noktadan geçmektedirler.
- Yayalar geceleri yansıtıcı araçlar kullanmamaktadır.
- Yayalar, genellikle taşıt yolunda/caddede yürümek zorunda kalmaktadırlar.
- Bisikletliler hemen hemen hiç kask kullanmamaktadır.

Organizasyon, işbirliği ve eşgüdüm

- Trafik güvenliği ile ilgili sorumlu pek çok kurum vardır ancak genel sorumluluğa sahip tek bir kuruluş bulunmamaktadır. Görevler açık bir şekilde tanımlanmamıştır.

Trafik güvenliği personeli

- Yeterli sayıda ve gerekli niteliklere sahip deneyimli trafik güvenliği personeli mevcut değildir.
- Trafik güvenliği konusunda lisans düzeyinde verilen bir eğitim yoktur. Konu ile ilgili eğitim, lisans üstü düzeyde verilmekte ancak yeterli olmamaktadır.

Kaza istatistikleri

- Trafik güvenliği konusunda ortak veri bankası bulunmamaktadır.

- Karayolları, kazalar/kazazedeler, trafik, araçlar ve sürücüler konusunda gerekli bütün bilgileri içeren istatistiklerin analizleri bulunmamaktadır.
- Karayollarındaki ölümlerin 30-günlük uluslararası tanıma göre izlenmesi yapılmamaktadır.
- Kaza raporları ve kayıtları bazen eksik veriler içermektedir.
- Çok sınırlı kaza analizleri yapılmaktadır.

Karayolu altyapısı

- Bazı kesimlerde karayolu tasarımı güvenli değildir.
- Karayolu ekipmanı, her zaman uygun ve yeterli bir şekilde kullanılamamaktadır.
- Karayolu tasarımı ve ekipmanına ilişkin kapsamlı esaslar bulunmamaktadır. Mevcut esaslar uygulamada her zaman izlenememektedir.
- Mevcut yolların trafik güvenliği açısından kontrolleri yapılamamaktadır.

Kentsel trafik problemleri

- Yolların/caddelerin fonksiyonel sınıflandırması yapılmamaktadır.
- Kara noktaların belirlenmesi ve ortadan kaldırılması süreci bazı büyük kentlerdeki sınırlı çabalar dışında gerçekleştirilmemektedir.
- Korunmasız yol kullanıcılarına yönelik kolaylıklar, genellikle bulunmamaktadır veya düşük kalitededir.
- Park yerleri yeterli değildir ve bu durum, kaldırımların işgal edilmesine yol açmaktadır.

Taşıtlar

- Periyodik taşıt muayenesi, gerektiği gibi yapılamamaktadır ve muayene alt düzeydedir.

Okullarda trafik güvenliği eğitimi

- Trafik konusunda eğitimli öğretmen eksikliği bulunmaktadır ve öğretmen yetiştirmek üzere üniversitelerde verilen eğitim yeterli değildir.
- Uygun ve güncel eğitim malzemesi bulunmamaktadır.
- Trafik güvenliği konusunda ilk sistematik eğitim İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda verilmeye başlanmaktadır. Daha önceden 6. ve 8. sınıflarda okutulan “Trafik ve İlk Yardım Eğitimi” dersi artık okutulmamaktadır. Bu nedenle “Trafik Güvenliği” eğitimi kesintiye uğramakta ve pekişmemektedir.

Sürücü eğitimi ve belgesi

- Müfredat programı, eğitim ve öğretim yöntemleri güncel değildir. Kuramsal sınav çok uzun, uygulamalı sınav ise çok kısadır.
- Sürücü kurslarında “*Trafik Güvenliği ve Güvenli Sürüş*” konularında yeterli düzeyde eğitim verilmemektedir.
- Yeterli sayıda ve nitelikte kurs eğitmeni yoktur.

Denetim ve yasanın uygulanması

- Denetimin sorumluluğu Polis ve Jandarma arasında paylaşılmaktadır. Polis ve Jandarma arasında sınırlı bir teknik işbirliği ve müşterek eğitim vardır.
- Trafik polisi memurlarının çalışma koşulları her zaman uygun değildir.
- "Yasa önünde eşitlik" şeklindeki temel ilke her zaman uygulanmamaktadır.

3.4. Türkiye’de Trafik Eğitimi

Trafik konusunda yaşanan sıkıntıların giderilmesi; teknik ve fiziki altyapının iyileştirilmesi, denetimin caydırıcı olması, yasaların işlerliğinin ve bu konuyla ilgili kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması, ama bütün bunlardan daha da

önemlisi, toplumda yer alan bütün fertlerin bilinçlenmesi ve trafik içinde yer alan sürücü, yaya ve yolcuların yeterli eğitimle donatılmasıyla sağlanabilir. Eğitimdeki yetersizlik, insanların kendi çıkarlarıyla toplumsal çıkarları bağdaştırmasını engellemektedir. Bilinçli, nitelikli, sorumluluk sahibi ve trafik kültürü oluşmuş sürücü ve yayaların yetiştirilmesi ancak eğitimle gerçekleşebilir [Arıkan Öztürk , 1999].

Trafikte yaşanan sorunların çözümünde eğitim öncelikli yer almaktadır. Bilinçli, nitelikli ve sorumluluk duygusu gelişmiş sürücülerin yetiştirilmesi ve mevcut sürücülerinde yeni sürücülerle ortak paydaya getirilmeleri ivedilik arz etmektedir. Sorunun ayrıca “kültür” ve “toplumsal etik” açılarından da ele alınmayı gerektiren yönü bulunmaktadır.

Trafik eğitiminde yol kullanıcılar da beklenen yönde değer-tutum ve davranış değişikliğinin sağlanması ve onlara yeni bakış, anlayış ve uygun ahlaki değerler kazandırılması için ilgili eğitim programlarının da yenilenmesi gerekmektedir.

Diğer yandan bir kültür olayı olan trafik sorunu; eğitim ve denetim boyutlarının birlikte ele alınmalı, yasal düzenlemelere ek olarak, kurumsal düzenlemelere gidilmeli, ulusal planlar hazırlanmalı ve ivedilikle uygulamaya geçirilmelidir.

Kazalara yol açan kusurlu sürücü davranışlarının en aza indirilmesi amacıyla 4 E faktörü olarak nitelenen eğitim (Education), mühendislik (Engineering), denetim ve yasal düzenlemeler (Enforcement), ilk yardım (Emergency) alanlarında, farklı kamu kurumları, kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri tarafından çalışmalar yapılmaktadır [Küçük Kurt, 2005].

Kazaların önlenmesi için Milli Eğitim Bakanlığı 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile verilen sorumluluk alanlarındaki çalışmalarını sürdürmektedir [KTK ,1983]. Sürücü kursları yoluyla; çağdaş, bilinçli, bilgili, kültürlü, can ve mal güvenliği konusunda toplumsal etiğe sahip sürücülerin yetiştirilmesi için gereksinme duyulan eğitim çalışmaları başlatılmıştır. Ayrıca kurslardaki eğitimin kalitesi

yükseltilerek trafik kazalarında insan unsuruna bağlı, kusurlardan doğan kazaların azaltılması yönündeki çabalara hız verilmektedir. Kurslardaki asıl amaç, belgesini aldıktan sonra trafiğe çıkan sürücünün, kurallara uygun, birbirinin haklarına saygılı davranış sergileyebilmesidir. Bu nedenle trafik kültürünün eğitim programları içinde ağırlıklı konu olarak ele alınması yönünde çalışmalar yapılmaktadır.

3.4.1. Okullarda trafik eğitimi

Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü ile TRT işbirliği çerçevesinde “Okul Öncesi Eğitimi, Araştırma ve Geliştirme, Televizyon İle Program Yapma Projesi” kapsamında hazırlanan televizyonla eğitim programlarının bir bölümünde okul öncesi çocuklara yönelik trafik eğitimi ile ilgili animasyon ve drama yoluyla programlar hazırlanmış olup, 1998 Ekim ayından itibaren TRT 1, TRT-INT ve TRT GAP kanallarında yayınlanmıştır.

Türkiye’de ilk olarak 10.9.1997 tarih ve 143 sayılı Karar ile kabul edilen, İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesinde, 6 ve 8 inci sınıflara haftada 1 saat zorunlu trafik ve ilkyardım dersi konulmuştur. Ayrıca İlköğretimde bazı derslerin konuları içerisinde trafik ve ilkyardım konularına yer verilmektedir. Daha sonra yeni düzenle yapılarak ilköğretim 4. ve 5. sınıfların müfredatına zorunlu trafik eğitimi dersi konulmuştur.

Trafik Bilgisi ve İlkyardım Dersi ortaöğretim kurumlarında bazı alanlarda seçmeli ders olarak verilmekte olup, zorunlu trafik ve ilk yardım dersleri konulması çalışmaları devam etmektedir.

Anaokulu, ilk ve ortaöğretim öğrencilerine, derslerde öğrendikleri trafik bilgilerini uygulama fırsatı vermek, okul dışında her an karşı karşıya kalınan trafik ortamını trafik parklarında gerçekleştirmek, trafik kurallarına uygun davranış kazandırmak böylece trafik kültürünün oluşmasına yardımcı olmak amacıyla 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 124 üncü maddesi gereğince çocuk trafik eğitim

parklarının yapılma, açılma, eğitim ve denetimleriyle ilgili olarak Çocuk Trafik Eğitim Parkları Yönetmeliği yayımlanmıştır.

3.4.2. Sürücü kursları

Motorlu taşıt sürücüsü yetiştirmek, yetişmiş olanlara sınav sonucu sertifika vermek, trafik ile ilgili öğretim ve eğitim yaptırmak ve özel sürücü kursu açılmasına izin vermek, bunları her safhada denetlemek görevi Karayolları Trafik Kanunu ile MEB'e verilmiş, bu amaçla Motorlu Taşıt Sürücüleri Kursu Yönetmeliği düzenlemiştir. 1987 yılında sürücü eğitimi vermek üzere ilk kez açılan MTSK'ların sayısı 14.2.2007 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde 2239 adede ulaşmıştır [Sayıştay, 2008].

Türkiye'de bir öğrenci araç kullanmayı sadece sürücü okulunda öğrenebilmektedir. Öğrencinin (B sınıfı için) en az 63 saat teorik ve 20 saat direksiyon dersini takip etmesi gerekir. 20 saatlik bu uygulama eğitiminin yarısı eğitim alanında yarısı da akan trafik içinde yapılır. 2918 sayılı KTK Md.125'e göre, üniversite ve yüksekokullar ile lise ve dengi okullarda zorunlu trafik, ilkyardım ve motor derslerinden başarılı olduklarını belgeleyenler o derslerden eğitime tabi tutulmazlar. Ancak, bu adaylar da sınava girerler [Selbes, 2008].

Teorik dersleri tamamlayanlar, direksiyon eğitimine alınır. Direksiyon eğitimi, ders saat sayıları ayrı ayrı olmak üzere hafta içi veya hafta sonunda günde en az 2, en çok 4 saat yapılır. Karayollarındaki akan trafik içinde yapılacak eğitim için ayrıca; kurs müdürlüğüne düzenlenmiş olan "K" sınıfı sürücü aday belgesi bulunur. Direksiyon eğitiminin tamamı, başvuruyla sertifika sınıfına uygun araçlarla yapılır. Eğitimin verildiği araçlar; çift debriyajlı ve çift frenli, eğitim için hazırlanmış, ayırıcı olan otomobil, kamyon ve otobüslerden oluşmaktadır. Kurs sonunda adayların başarısını tespit etmek üzere sınav yapılır. Sınavlarda başarı gösterenlere motorlu taşıt sürücüsü sertifikası verilir. Direksiyon sınavına katılabilmek için adayın yazılı sınavı geçmiş olması gerekir [Selbes, 2008].

Aileleri yasa boğan, can ve mal kaybına, ömür boyu sakatlıklara sebep olan ve gittikçe endişe veren boyutlara ulaşan, trafik kazalarını en aza indirmek amacıyla; özellikle eğitim yetersizliği ve ihmallerden kaynaklanan konularda araştırma yapmak üzere trafik kazaları oluş sebepleri, kaza yapan sürücülerin belgelerini aldığı kurum isimlerinin belirlenmesi amacıyla “Motorlu Taşıt Sürücü Sertifikası” na Milli Eğitim Bakanlığınca, her motorlu taşıt sürücü kursu için vermiş olduğu kod numaralarının yazılması uygulaması başlatılmıştır.

Özel Motorlu Taşıt Sürücüleri Kurslarında eğitim kalitesinin yükseltilmesi, adayların; sürücülük bilgilerinin artırılması ve riskler konusunda yeterli düzeye ulaştırılması amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı birlikte bir “Çalışma Grubu” oluşturulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Müfredat Programlarında, Türkiye koşullarına uygun düzenleme yapılabilmesi için çalışmalar sürdürmektedir.

3.5. Trafik Eğitiminde Medya

Toplumsal yaşamı her açıdan etkilemede önemli bir rol üstlenen yayın kuruluşlarının, ticari kaygılar nedeniyle izlediği popülist yaklaşımlarla birlikte, "kamu yararı"nı gözeten, toplumsal değerleri koruyan ve pek çok konuda toplumu bilgilendiren, bilinçlendiren bir yaklaşım ortaya koymasının gerekliliği açıktır. Trafik güvenliği konusunda toplumu eğitmek, bilgilendirmek ve bilinçlendirmek de doğrudan olmasa da dolaylı olarak medyanın sorumluluklarından birisidir.

Trafik eğitimini ilgilendiren ve trafik güvenliğine yönelik olumlu/olumsuz mesajlar, anahaber bültenlerinden eğlence programlarına, yerli dizilerden yarışmalara kadar, özellikle çocuk ve gençlerin TV izlediği saatlerde ve ne yazık ki trafik kuralı ihlallerini barındıran görüntülerle birlikte verilmektedir. Bu olumsuz mesajlar ve görüntüler de zaman içinde pekişerek, farkında olarak ya da olmadan kuralları ihlal eden, trafik ortamında birbirine saygı göstermeyen ve hatta trafikte bu ihlalleri bir övünç kaynağı olarak niteleyen sürücü yaya ve yolcuları karşımıza çıkarmaktadır.

Bu noktada; medyada, özellikle televizyon kanallarında görev alan yayıncı, yapımcı, yönetmen, senarist, sunucu ve oyuncuların profesyonel bir anlayış içerisinde trafik eğitimi ve güvenliği konularına özen göstermesi, toplum üzerindeki etkisinin bilinci ile doğru bilgiyi aktarması, hiç olmazsa yayınlarını trafik ihlallerini barındıran bilgi, görüntü ve mesajlardan arındırması gerekmektedir.

Türkiye’de trafik eğitiminin toplum kesimlerine en hızlı ve yaygın bir şekilde ulaştırılmasında radyo ve televizyon olanaklarından geniş bir şekilde yararlanılması amacıyla 1997 yılından itibaren radyo ve televizyon kuruluşlarının haftada 30 dakika ve 09.00 – 21.00 saatleri arasında trafik eğitim programları yayınlamaları zorunlu hale getirilmiş ve söz konusu programların yayınlama kriterlerine uyulup uyulmadığının kontrolü görevi ise Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna (RTÜK) verilmiştir [Sayıştay, 2008].

Sayıştay Başkanlığı tarafından yürütölrn “Trafik Kazalarını Önleme Faaliyetleri 2008” çalışmasına göre; RTÜK’ün 1997 yılından bu yana zorunlu hale getirilen trafik eğitim programlarına ilişkin olarak sadece 2004 ve 2005 yıllarında üç ayrı zaman diliminde inceleme yaptığı; 2004 yılında 23 ulusal kanaldan 19’unun belirlenen yayın kriterlerine uymaması üzerine, bu kanallara “uyarı” müeyyidesi uyguladığı görölmüştür. Bu cezaya istinaden dokuz TV kanalı yargı yoluna başvurmuş ve açılan davalar RTÜK lehine sonuçlanmıştır. 2005 yılında ise iki kez yayın taraması yapılmış, yayın kuruluşlarının büyük bir bölümünün söz konusu kurala uymadıkları saptanmış, bu defa yayın kuruluşlarına bir önceki yıl verilen uyarı cezası verilmeyerek, sadece duyarlı olmaları istenmiştir [Sayıştay, 2008].

Diğer yandan, yayınları kontrol görevi bulunan RTÜK’nun, trafik eğitiminin, içeriğinin ve önceliklerinin daha sağlıklı tespit edilebilmesi için konu ile ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyona içerisinde bulunması gerekmektedir.

3.5.1 Kırmızı Işık (TRT)

Emniyet Genel Müdürlüğü ve TRT Genel Müdürlüğü'nün trafik güvenliğinin sağlanması amacıyla ürettikleri bu projede; trafik kazaları yıkımlarını vurgulamak ve caydırıcılığı ön plana çıkararak toplumda düzenli, güvenli bir trafik ortamı oluşturmak, trafik kurallarına uymaya alışkanlık kazandırmak, dolayısıyla trafik kazalarını azaltmak amaçlanmıştır. “Kırmızı Işık” adlı bu dizi 2008 yılında çekilmeye başlanmıştır. Dizide iş, sanat, spor ve sahne dünyasının ünlü isimleri bir araya gelmiştir. Dizinin sponsorluğunu Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) üstlenmiştir. Trafik kazalarındaki temel ihlal hatalarını anlatan 13 bölümlük dizinin senaryosunu Cavidan Balcı, yapımcılığını ise Şener Danyıldız üstlenmiştir.

Dizinin her bölümünde kural ihlalleri nedeniyle yaşanan trafik kazaları sonrasında yaşanan aile “dramları” sergilenmektedir. Dizinin, TRT ve özel televizyonlar dışında şehirlerarası yolcu taşıyan tüm otobüslerde de gösterilmesi planlanmaktadır.

4. TELEVİZYON DİZİLERİ

4.1. Televizyon Dizileri

Televizyon dizileri, televizyonun en önemli yayın türlerinden birini oluşturmaktadır. Günümüzde televizyon izleyen kişilerin, televizyon başında harcadıkları sürenin büyük bir kısmını diziler kapsamaktadır. Televizyon dizilerini daha iyi ifade edebilmek için, dizi ve seriyal kavramlarını açıklamak gerekmektedir.

İmik, “2000-2005 Arası Türkiye’de Televizyon Dizilerinde Kullanılan Müziğin Genç İzleyicilere Etkileri” başlıklı çalışmasında dizi ve seriyal kavramlarını şöyle açıklamaktadır [İmik , 2006].

“Erol Mutlu, dizi ve seriyaller arasındaki farkı şu şekilde belirtmektedir: “Dizi, aynı ana karakterler, bazen sürekli bir mekan ortak paydasına dayanan ama bir birinden farklı olay dizilerinden oluşan dramatik anlatılar bütününe dile getirmektedir. Bu bütünü meydana getiren bölümlerin her biri küçük bir televizyon oyunu ya da filmidirler ve kendi içlerinde eksiksiz bir bütünlük oluşturlar. Bir bölüm sona erdiğinde, o bölümün olay dizisini harekete geçiren sorunlar çözülmüş, sonraki bölüme sarkacak hiçbir pürüz kalmamıştır. Böylelikle her bölüm yeni bir sorunla, yepyeni bir başlangıç yapabilir. Seriyal ise; tanımı gereği bitimsizdir. Aylarca, yıllarca devam edebilir. Seriyali oluşturan tek tek bölümlerde kesintisiz bir öykü anlatılır ve her bölüm bu öykünün en heyecanlı yerinde kesilir. Böylelikle seriyalin öyküsü her bölüm için en heyecanlı, en merak uyandırıcı noktaya sahip olmak durumundadır [Mutlu, 1991].

Gültekin, “Bir popüler kültür ürünü olarak mafya dizileri: Kurtlar Vadisi örneği” başlıklı çalışmasında televizyon dizilerini şöyle tanımlamaktadır [Gültekin, 2006].

“Televizyon program türlerini tanımlamak dizinin de nerede konumlanabileceğini anlamada yardımcı olur. Nejat Özön, televizyon program türlerini, "programların belli bir konuyu işlerken kullandığı gerece, çeşitli öğelerin kullanım biçimine, belli bir

konuyu ele alış açısına göre ortak yönleri bulunarak yapılan kümelendirmeler sonunda ortaya çıkan bölümler" şeklinde tanımlar ve bunlara örnek olarak haber, belgesel, gezi, açık oturum, yuvarlak masa, spor, televizyon oyunu, dinletirler, eğlence, yarışma, hava durumu, tanıtım (reklam) programlarını gösterir [Mutlu, 1991]. Berger ise türleri şöyle sıralar; aktüalite, yarışmalar, iknaya yönelik programlar ve dramalar. Aktüalite programları haberleri ve belgeselleri içerir; yarışmaların içine spor yarışmalarını da katar; reklamlar iknaya yönelik programlar, dramalar ise pembe diziler, durum komedileri, polisiyeler olarak sınıflandırılır” [İnal, 2001].

“Günlük yaşamın seyirlik bir olguya dönüştüğü televizyonun program akısında televizyon dizileri önemli bir yer alır. Uluslararası pazarda alınıp satılabilen, kitle kültürünün bir ürünü olarak kabul edilen televizyon dizileri kendi kullanım değerlerine göre ölçülür, estetik değerlerine göre değil, onlar günlük olarak kullanılırlar. Diğer gündelik olaylar gibi tartışılır. Kitle iletişim araçları insanların kendi dünyalarından çıkan ve oraya sürekli göndermelerde bulunan öyküler aracılığı ile sahtenin gerçeğin yerine geçtiği bir kültür üretirler. Televizyonda yayınlanan dizilerde yer alan oyuncular dizideki adıyla çağrılır, öyle tanınır. Gerçek kapıcıların, gerçek ablaların, gerçek anne-babaların yerine geçirilen sahteleri, edindikleri gerçeklik halesiyle yaşanan zamanla, olumsuz koşullarla seyircinin arasına kalın bir duvar çeker [Oktay, 1987]”.

Yine İmik, “2000-2005 Arası Türkiye’de Televizyon Dizilerinde Kullanılan Müziğin Genç İzleyicilere Etkileri” başlıklı çalışmasında Türkiye’deki televizyon dizilerinin gelişimini şöyle açıklamaktadır.

“Mutlu’ya göre Türkiye, televizyon teknolojisiyle 20 yıl geç bulusmuştur. İzleyicinin televizyon dizileriyle buluşması ilk önce Brezilya yapımı pembe dizilerle olmuştur. Daha sonra bunu Amerikan yapımı pembe diziler izlemiştir. Bunlar arasında en çok akılda kalanlara; Virginia, Dallas ve Yalan Rüzgarı örnek gösterilebilmektedir. Daha sonraki yıllarda TRT’nin de desteğiyle ilk yerli Türk dizileri yapılmıştır. Aşk-ı Memnu ilk Türk mini dizisidir.1980’den sonra bu dizileri Denizın Kanı, Kiralık Konak, Sekiz Sütuna Manset, Merdiven, Üç İstanbul, Küçük Ağa, Kartallar Yüksek Uçar gibi Türk Edebiyatından uyarlanan diziler izlemiştir. Daha sonraki yıllarda Kaynanalar, Kuruntu Ailesi, Perihan Abla ve Bizimkiler gibi içinde komedi

unsurunu da barındıran diziler yapılmıştır [Yanardağoğlu, 1999]. 1990'lardan sonra özel kanalların yayın yapmaya başlaması ile birlikte bu dizilerin sayısı artmış, 2000'li yıllarda ise doruk noktaya ulaşmıştır.

Türk televizyonculugunda dizi film anlayışı popülerlik üzerine kurulmuştur. Genel olarak bakıldığında, bir kereligine meshur olmuş starların yer aldığı bir film anlayışı dogmuştur. Örneğin bir sarkıcı çok kaset satmışsa ya da bir manken o sezonda magazin programında fazlasıyla yer almışsa, hemen yapımcılar tarafından film teklif edilmekte ve film çekilerek ekrana sürülmektedir. Nasıl tepki alacağı tartışılmamaktadır. Önemli olan sadece günü kurtarmak ve rekabette yer almaktır [Çimen, 2000]. Bu nedenle kaliteden uzak yapımlara rastlamak mümkündür”.

4.2. Televizyon Dizilerinin Toplumsal Etkileri

Her bireyin toplumsal statüsüne, gelir seviyesine, yaşadığı yerin kültürüne göre şekillenen bir hayatı vardır. Buna göre, her bireyin gündelik yaşam içerisinde giydiği kıyafet, dinlediği müzik, okuduğu kitap türü, hobileri, aile ortamı, karşı cinsle olan ilişkileri, arkadaş çevresi, eğitim seviyesi, çalışma hayatı, sportif faaliyetleri, eğlenme şekilleri, dini inanışları, yaşanılan yerin coğrafi ve fiziki özellikleri, gelenek ve görenekleri, ibadetleri, yeme içme kültürü ve kitle iletişim araçlarını kullanma biçimleri, yaya, sürücü ve toplu taşıma araçlarıyla seyahat gibi daha birçok konuyla çevrelenmiş, benzerlik ve farklılık gösteren bir yirmi dört saati vardır. Buradan şöyle bir çıkarımda bulunursak yanılmış olmayız. Ortalama bir birey yaya, sürücü veya yolcu olarak azımsanmayacak bir zamanını yollarda geçirmektedir. Aynı birey özellikle akşamları olmak üzere yine azımsanmayacak bir zamanını televizyonların başında geçirmektedir. Televizyon izlemenin büyük kısmını da televizyon dizileri işgal etmektedir.

Hemen hemen her eve giren kitle iletişim aracı olan televizyona; iki farklı bakış açısı bulunmaktadır. Özellikle son yıllarda, televizyonun çocuklar ve gençler üzerinde olumsuz bir etki bıraktığına ilişkin tartışmalar yaşanırken, bu bakış açılarının neler olduğunu da irdelemek gerekir. Bunlardan televizyonun olumlu fonksiyonlarının

olduğu yönünde görüş belirtenler, onu toplumun aynası olarak görmektedir. Bununla birlikte, bir toplumun sıkıntıları, özlemleri, beklentileri, alışkanlıkları, öncelikleri, genel beğeni düzeyi ve yaşama bakış tarzı o toplumun izlediği televizyon program yapısından anlaşılabilir. Barrat'a göre, kitle iletişim araçları içinde en son teknik buluşlardan biri olan televizyon, günümüzde gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde eğlence, haber, eğitim, kültür gibi çeşitli gereksinimlerin karşılanmasında yoğun olarak kullanılan bir araçtır [Konukman, 2006].

Konukman, “Son Dönem Televizyon Dizilerinin Yaşam Tarzı Üzerindeki İmgeleri” başlıklı çalışmasında olumsuz yaklaşımlar açısından televizyonu şöyle açıklamaktadır.

- Televizyon izlediğimizde hipnotize olmuş gibi oluyorum;
- Televizyon enerjimi yok ediyor;
- Televizyon beynimi yıkıyor;
- Televizyona takıldığımda kendimi zerzevat gibi hissediyorum;
- Televizyon bir uyuşturucu, ben de bir bağımlıyım;
- Çocuklarım televizyon izlerken zombiye benziyorlar;
- Televizyon zihnimi mahvediyor;
- Televizyon insanları salaklaştırıyor;
- Televizyon açıkken gözlerimi ondan ayıramıyorum;
- Televizyon beni sersemleştiriyor [Konukman, 2006].

Bu tanımlar Jerry Mander'in “Televizyonu Yok Etmek İçin Dört Neden” başlıklı kitabında televizyona ilişkin 2000 kadar kişinin sözlü ve yazılı betimlemelerini değerlendirirken en sık dile getirilenlerdir [Mutlu, 1999]’.

İmik, “2000-2005 Arası Türkiye’de Televizyon Dizilerinde Kullanılan Müziğin Genç İzleyicilere Etkileri” başlıklı çalışmasında televizyonun toplumsal etkilerini şöyle açıklamaktadır .

Sinema yazarı Erman Şener televizyonun toplum ve bireye etkilerini şu şekilde sıralamıştır [Şener, 1984]:

- Televizyonun çocuklar üzerindeki gücü kayda değer görülmektedir. Bu konuda Psikolog Dr.Jung Bay Ra'nin yaptığı bir soruşturmaya katılan çocuklar, “Babanızı mı daha çok seviyorsunuz, televizyonu mu?” sorusuna %44 oranında televizyonu yanıtını vermişlerdir. Televizyonun çocuklar üzerindeki etkisini açıkça gösteren diğer bir araştırma ise 8–14 yaş çocuklar üzerinde yapılmıştır. Bu denek grubundaki çocuklara, “Tatil günlerinde en çok ne yapmayı seversiniz?” sorusu yöneltilmiştir. %59 oranında “televizyon seyretmek” yanıtını vermişlerdir [Kapferer, 1985].
- Televizyon bireyi hemen her ortamda etkileyebilmektedir. Örneğin; bir dizi filmde her bölümü belirli yerleri; izleyende susama duygusunu uyandıracak şekilde planlanabilmektedir. Bu bölümden sonra da bir içecek reklamı yapılabilen ve reklamı yapılan içecek ile susama duygusu arasında özdesim kurulabilmektedir.
- Televizyonun birey üzerindeki etkisine en önemli kanıt, siyasal konularda ortaya çıkmaktadır. İngiltere parlamentosuna televizyon kamerasının girmesinin engellenmesi ya da Amerika’da televizyon istasyonlarının parti ya da adaylara yayın sürelerini satmaları ve bunun karşılığında yüksek ücretler almaları buna en güzel örneği oluşturmaktadır. Bu büyük yatırımlar bireyin televizyondan etkilenme gücüne göre yapılmaktadır. Bu duruma televizyonun birey üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.
- Televizyon aile arasındaki tartışmaları olumlu ya da olumsuz yönde etkilemekte ve aynı şekilde aileler arası ilişkileri de değişik biçimlerde etkilemektedir. Televizyon bir aile aracıdır. Anlatılarının temelini de aile oluşturmaktadır. Bunlar alışlagelmiş anlamdaki gerçek ailelerdir. Ya da daha geniş kapsamlı televizyon aileleridir. Polis camiası, hastane camiası vb. Bu camiada karakterler, bilinen aile bireylerinin rolünü üstlenmiştir. Her bir babanın figürü vardır veya baş komiser, başhekim gibi karakterler bulunmaktadır [Çimen, 2000]. Bu karakterleri örnek alan izleyici de kimi zaman onun kimliğine bürünerek ve kendini onun yerine koyarak hareket etmektedir. Yani filmdeki karakteri model alarak gerçek hayatta da uygulamaya koymaktadır.
- Televizyon toplumun değer yargılarını, moral ölçülerini etkileyebilmektedir. Örneğin; yabancı dizilerden gelen birçok şey hızla hayatımıza girmektedir. Duygularımıza, düşüncelerimize, tavırlarımıza ve davranışlarımıza şekil vermektedir. Giyimimizde kusamımızda, örfümüzde-adetimizde kendini göstermektedir [Anadol, 1992]. Bireyleri isterse üretime yöneltebilmekte, isterse tüketime koşullandırabilmektedir.
- İnsan gözünün görüş alanı geniştir. Buna karşın objektif daima sınırlı, belirli bir çevreyi görmektedir. Objektif bireye istediğini göstermektedir. Bu olanağın kullanım tarzı da TV-birey ve toplum ilişkisinde etkili olabilmektedir.
- Televizyon bireyi yüzeysel bir bakışla yetinme alışkanlığına götürmektedir. Çünkü zaman yeterli olmadığından izleyici o konuda yüzeysel bilgiler elde

etmektedir. İzleyici bu bilgiye ancak okuyarak, araştırarak, belki sorarak ulaşmaktadır. Fakat bunu için yeterince zaman yoktur. Çünkü televizyonda yeni bir program başlamaktadır. Televizyonun en önemli kitle kültürü üreticisidir. Kitle kültürünün en önemli özelliklerinden biri ürünlerin standart yapıda olmasıdır. TV Programlarının en belirgin özelliği de dolayısıyla süreklilik ve düzenlilik tasımlarıdır [Parsa, 1993]. Fakat bu durum izleyiciyi tamamıyla okumaktan uzaklaştırmakta ve televizyona bağımlı hale getirmektedir. M. McLuhan televizyonun devreye girmesi ile yazı uygarlığının sona erdiğini ve dünyanın “evrensel bir köye” dönüştüğünü savunmaktadır. Televizyon sözel kültüre dayalı cemaat yaşamını geri getirmiştir [Çimen, 2000]. İzleyicinin televizyonda teknik, sanatsal vb. gibi yönlerden kaliteli bir yapıyla karşılaşması, inandırıcılık seviyesini daha da yükseltmekte ve izleyici okumanın yerine izlemeyi daha çok tercih edebilmektedir [Keskiner, 1989].

Televizyonun izleyiciye ve topluma olan etkisi daha birçok açıdan ifade edilebilmektedir. Çünkü televizyonun hedef kitlesi toplumu oluşturan piramidin tümüdür. Ancak en fazla etki bıraktığı ve değer bulduğu yer ise alt gruplardır. Özellikle pembe dizi ve hayallerin islendiği filmler bu değer bulmada önemli bir etkiye sahiptirler. Metropollerdeki kimi evlerde iki, hatta üç televizyon bulunduğu bir gerçektir. Dolayısı ile vaktini televizyon başında geçiren insan sayısı yükselmektedir [Çimen, 2000]. Buna bağlı olarak yalnızlaşan ve toplumsallıktan ayrılan insan sayısı da hızla artmaktadır. Kisinin televizyonla ilişkisi bir anlamda vazgeçilmeyen ama denetlenmesinin de mümkün olmadığını düşündüğümüz bir sevgili ile olan ilişkiye benzemektedir. Kisi televizyondan vazgeçemez. Çünkü televizyon modern dünyanın bugünkü durumunda, kisileri içine sıkıştığı küçük yuvalarından alarak, kisinin dünyaya açılmasını sağlamaktadır. Bu, televizyonun sadece dünyada olup bitenlere tanık olmayı sağlayan bir gücü değildir. Aynı zamanda kisilerin birçok kişiyle birlikte olmasını sağlamaktadır [Mutlu, 1999]. Televizyon çevremizde ulaşabileceğimiz yaşam alanını alabildiğine genişletmektedir. Fakat fiilen katılıp katkıda bulunabileceğimiz dünya alanını iyice daraltmakta, sınırlarımızı televizyon izlenen mekânın duvarlarıyla, bir bakıma kisinin mahremiyetiyle tanımlamaktadır [Mutlu, 1999].

5. KURLAR VADİSİ, AVRUPA YAKASI, AKASYA DURAĞI VE BİNBİR GECE DİZİLERİNİN İÇERİK ANALİZİ

5.1. Çalışma Yöntemi

Çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, sosyal gerçeğin yazılı/açık içeriklerinin özelliklerinden, yazılı/açık olmayan içeriğin özellikleri hakkında çıkarımlar yapmak yoluyla gerçeği araştıran bir yöntemdir. Yöntem, geniş miktarda metinlerin analiz edilmesi için kullanılan esnek bir araştırma tekniğidir. [Başköy, 2005]

Parsa 1993'e göre; televizyon, film, fotoğraf, reklam gibi görsel kitle iletişim araçlarındaki mesajların analizi tündengelimsel bir okumayı gündeme getirmektedir. Mesajın görünen, kolayca yakalanan, sergilenen ve ilk bakışta kavranan içeriği yerine; gizli üstü kapalı, görünmeyen içeriğin ortaya çıkarılması için içerik analizine ihtiyaç duyulur. [Parsa, 1993]

Kontrollü bir yorum çabası ve çıkarsamaya dayalı bir "okuma" yöntemi olan içerik analizi, iletişim içeriğinin objektif, nicel ve sistematik yollardan betimlenmesi amacıyla hizmet etmektedir. "İçerik analizi; iletişimin belirtik içeriğinin nesnel, sistematik ve nicel tasvirini amaçlayan bir araştırma tekniğidir" [Mutlu, 2004].

İçerik analizi yönteminde, kümelenen öğeler tespit edilip sıklıklarına göre kategorilere ayrılarak verilir. Hiçbir yorum yapmadan da bu öğeler geçiş sırası ve önem durumuna göre araştırmacıya bir fikir verebilir. Ancak herkesin daha rahat anlayabileceği şekilde sıklık dilinin neyi ifade ettiği açıklanmalıdır.

İçerik analizinde görüşme, gözlem veya dökümanlar yoluyla elde edilen nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir: [Şimşir, 2009]

- Verilerin kodlanması
- Temaların bulunması

- Kodların ve temaların düzenlenmesi
- Bulguların tanımlanması ve yorumlanması

Verilerin kodlanması: Bu aşamada araştırmacı, elde ettiği bilgileri inceleyerek, anlamlı bölümlere ayırmaya ve her bölümün kavramsal olarak ne anlam ifade ettiğini bulmaya çalışır. Bu bölümler bazen bir sözcük, bazen bir cümle ya da paragraf, bazen de bir sayfalık veri olabilir. Kendi içinde anlamlı bir bölüm oluşturan bu bölümler, araştırmacı tarafından isimlendirilir, diğer bir deyişle kodlanır.

Temaların bulunması: İlk aşamada ortaya çıkan kodlardan yola çıkarak verileri, genel düzeyde açıklayabilen ve kodları belirli kategoriler altında toplayabilen temaların bulunması gerekmektedir. Bunun için önce kodlar bir araya getirilir ve incelenip ortak yönler bulunmaya çalışılır.

Kodların ve temaların düzenlenmesi: Araştırmacı; verilerin kodlanıp, temaların belirlenmesinden sonra, belirli bir sisteme göre elde edilen bu verileri düzenler ve böylece belirli bulgulara göre verileri tanımlamak ve yorumlamak mümkün olur.

Bulguların tanımlanması ve yorumlanması: Araştırmacı bu son aşamada topladığı verilere anlam kazandırır ve bulgular arasındaki ilişkileri açıklar, neden-sonuç ilişkileri kurar ve elde edilen sonuçların önemine ilişkin açıklamalar yapar.

5.2. İncelenen Televizyon Dizileri

Seyirlik televizyon dünyasını cazip hale getirmenin çok bildik bir yolu da, bu dünyayı “popüler kişilikler”le doldurmaktır. Televizyon, kendisi bizzat popüler kişilik üretme aracı olduğu için bu konuda hiçbir sıkıntı çekmez. Popüler kişiliklerin kendi aralarındaki samimi muhabbetlerine tanık olmak seyirci için çok cazip bir tecrübedir. Televizyonun seyirlik dünyası nereye bakılsa karşımıza bir “ünlü”nün çıktığı, popüler isimler, yüzler ve seslerin birbirine geçtiği bir ünlüler resmi geçitidir. [Mutlu , 1999].

Bu noktada televizyon dizileri, toplumun her kesimi tarafından günlük hayatın vazgeçilmez unsurları arasında yer almaya başlamış, her televizyon kanalında, hemen hemen her akşam boy göstermektedirler. Reytinglerin önemli bir bölümünün dizilerden sağlandığı günümüzde, halkın dizilere gösterdiği ilgi her geçen gün artmaktadır.

Dizilerde, sürekli, çizgisel bir zaman anlayışı egemendir. Dizilerin her bir bölümünde genel olarak sadece bir öykü anlatılmaktadır. Dizilerde öyküye konu olan, her bölümde anlatılan öykü/olay, o bölümün sonunda bitmekte, el alınan sorun çözümlenmekte; ancak dizi sona ermemektedir; çünkü bir sonraki bölümde aşağı yukarı aynı baş oyuncular, farklı öykülerle karşımıza çıkmaktadır yine. Bir başka ifadeyle sözdizimsel olaylar zinciri, belli bir sonuca ulaşabilir; fakat öykü anlatma süreci/ durumu, yani karakterlerin paradigmatic olarak birbirlerine karşı olmaları hiçbir zaman kesintiye uğramadan sürebilir. Seriyallerin aksine, dizilerde zaman; bir araya sıkıştırılıp, her şey sadece bölümde anlatılır ve oyuncuların başından geçen olayları ve başarılarını gerçekleştirebilecekleri bir ortam, iklim oluşturmakta kullanılır [Kaplan, 1992].

Bu çalışmada Kanal D, Show Tv ve Atv kanallarında yayınlanmakta olan, Kurtlar Vadisi, Avrupa Yakası, Akasya Durağı ve Binbir Gece dizileri “trafik güvenliği” açısından içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmektedir. İncelenen bu televizyon dizilerinin; 2007, 2008, 2009 yıllarında yayınlanmış ayrı ayrı üçer bölümü değerlendirmeye esas alınmıştır. Çizelge 5.1.’de incelenen televizyon dizilerinin özellikleri belirtilmiştir.

Çizelge 5. 1 İncelenen dizilerin özellikleri

Dizi Adı	Yayınlandığı Kanal	Yayın Süresi	Yayınlandığı Gün	Yayın Saati	Kullanılan Akıllı İşaret	Dizi türü
Kurtlar Vadisi Pusu	Show TV	90 dakika	Perşembe	21:30		Drama
Avrupa Yakası	Atv	90 dakika	Çarşamba	20:30		Durum Komedi si
Akasya Durağı	Kanal D	90 dakika	Cumartesi	20:00		Komedi Drama
Binbir Gece	Kanal D	90 dakika	Salı	21:30		Drama

“Kurtlar Vadisi” dizisi, Türkiye’nin önde gelen televizyon kanallarından biri olan Show TV’de prime-time’da Ocak 2003’de yayınlanmaya başlamıştır. Yapımcılığını Osman Sınav’ın üstlendiği, Sinegraph yapım şirketi tarafından “Türkiye’nin Karanlık ve Puslu Vadisi” fragmanlarıyla ekranlara gelen dizinin senaryo yazarlığını Raci Şaşmaz, Bahadır Özden ve Ahmet Yurdakul, yönetmenliğini önce Osman Sınav sonra Serdar Akar, proje danışmalığını ise Soner Yalçın gerçekleştirmiştir. Dizinin yapımcısı sezon ortasında Pana Film olmuştur. Gökhan Kırdar’ın müziği ile perşembe günleri yayınlanan dizi, izlenme oranları raporlarına göre, uzun süre Türkiye’nin en çok izlenen dizisi olmuştur [Gültekin, 2006]

“Kurtlar Vadisi Pusu” adıyla 19 Nisan 2007’de gösterime giren ve daha önce yayınlanan 97 bölümlük “Kurtlar Vadisi” ve bir bölüm yayınlandıktan sonra yayından kaldırılan “Kurtlar Vadisi Terör” dizilerinin devamı niteliğindeki dizinin yapımcılığını Pana Film-Raci Şaşmaz, yönetmenliğini Sadullah Şentürk üstlenmiştir.

Devlet-mafya ilişkilerinin yanı sıra kamuoyunu yakından ilgilendiren "gerçek"lerin de anlatıldığı Kurtlar Vadisi, sokaklardan başlayıp, belli bir hiyerarşik bütünlük içinde kademe kademe yükselen ve en tepede son derece etkili bir "konseye" dönüşerek ülkeyi avucuna almayı amaçlayan çok güçlü bir mafya örgütü ile, o örgütle mücadeleye soyunanların serüvenleri anlatılır. Bu hem toplumsal hem de bireysel yansımaları olan serüvendir [Uslu, 2006].

Dizide milliyetçilik, vatan sevgisi ve dini motifler özellikle vurgulanmaktadır. Böylelikle bu konulara ilgisi olan izleyiciler televizyon başına çekilmektedir. Yakın tarihte yaşanmış olaylarla benzerlikler kurularak bir hiper-gerçeklik yaratılmaktadır. Hiper-gerçekliğin, gerçeğin yerini alması ile, izleyicilerin düş-gerçek ayrımı yapması zorlaşmaktadır [Kula Demir, 2007]

Avrupa Yakası dizisi, yapımcılığını Plato Film-Sinan Çetin'in, yönetmenliğini Jale Atabey Özberk'in üstlendiği ve senaryosunu Gülse Birsnel'in yazdığı, 2004 yılında yayınlanmaya başlayan, Nişantaşı'nda, elit bir kesimin içinde yaşayan ailenin içinde bulunduğu durumları anlatan bir durum komedisidir. Dizi aynı zamanda "eleştiri komedisi" olma özelliğini de taşımaktadır.

Dizide toplumdaki diziye yansıtılmış uç karakterler ve absürtlüklere dikkat çekmektedir. Dizinin ana karakterleri, Avrupa Yakası adlı dergide çalışan Aslı ve abisi Volkan'dır.

Akasya Durağı dizisi, yapımcılığını Erler Film-Türker İnanoğlu'nun, yönetmenliğini Yaşar Seriner'in üstlendiği ve senaryosu Resul Ertaş tarafından yazılan, 2008 yılında yayınlanmaya başlayan komedi drama türündeki bir dizidir. Dizide, zengin bir hayat süren Melahat (Aysel) ve kızı Tuğçe'nin başlarına gelen talihsiz olaylar sonucunda zor durumda kalması ve Melahatın bir taksi durağında şoförlük yapmaya başlamasıyla verdikleri yaşam mücadelesi anlatılmaktadır.

Binbir Gece dizisi, yapımcılığını Erol Avcı-TMC prodüksiyonunun, yönetmenliğini Kudret Sabancı'nın üstlendiği, senaryosu Yıldız Tunç, Mehmet Bilal, Murat Lütfü ve Ethem Yekta tarafından yazılan, 2006 yılında yayınlanmaya başlayan drama türündeki bir dizidir.

Dizinin ana karakterlerinden olan Şehrazat, hasta bir oğlu olan ve eşini kaybetmiş bir mimardır. Hikaye Şehrazat'ın oğlunun tedavisi için 200 bin dolar bulmak zorunda kalması ile başlar. Çocuğunu yaşatmak için her çareyi deneyen genç kadın, çalıştığı

şirketin genç ve yakışıklı patronuna başvurur. Patronundan gelen teklif hayatının akışını değiştirecek, Şehrazat'ı altüst etmeye yetecektir.

5.3. İncelenen Televizyon Dizilerinin İçerik Analizleri

Çalışmaya konu televizyon dizileri, trafik ve trafik güvenliğini ilgilendiren görüntüler ile doğrudan ya da dolaylı olarak izleyiciye aktarılan sözlü ve görsel mesajların; konusu, sunum biçimleri ve süreleri dikkate alınarak incelemeye tabi tutulmuştur.

Çalışmada değerlendirmeye esas olacak kriterler; olumlu ve olumsuz trafik güvenliği mesajları şeklinde, sürücü, yaya, yolcu ve genel olmak üzere dört başlık altında ve mesajların kodlanarak numaralandırılması suretiyle oluşturulmuştur. Bu kriterler Çizelge 5.2 ve 5.3 de görülmektedir. Dizilere ait değerlendirme tablolarında ise, sahnenin içerdiği bu mesajlardan ilgili olanlarının kodlu numaraları yazılmış ve mesajla ilgili kısaca bilgi verilmiştir.

Çizelge 5. 2 İncelenen dizilerin özellikleri

OLUMSUZ TRAFİK GÜVENLİĞİ MESAJLARI		
Grup	Numara	Mesaj konusu
SÜRÜCÜ	SRC1	Sürücüler araç kullanırken emniyet kemeri takmıyor
	SRC2	Sürücüler hız ihlali yapıyor
	SRC3	Sürücüler trafik işaretlerine uygun hareket etmiyor
	SRC4	Yetişkin olmayan ya da ehliyetsiz sürücü araç kullanıyor
	SRC5	Sürücüler araç kullanırken cep telefonu ile konuşuyor
	SRC6	Sürücüler alkollü araç kullanıyor
	SRC7	Sürücüler araçlarını kuralları uygun park etmiyor
YAYA	YAYA1	Yayalar trafik işaretlerine dikkat etmiyor
	YAYA2	Yayalar güvenli olmayan yerlerden karşıya geçiş yapıyor
	YAYA3	Yayalar taşıt yolu üzerinde yürüyor
YOLCU	YOLCU1	Yolcular araç içinde emniyet kemeri takmıyor
	YOLCU2	Yetişkin olmayanlar ön koltukta oturuyor
	YOLCU3	Yolcular sürücünün dikkatini dağıtacak harekette bulunuyor
GENEL	GEN1	Trafik kuralları ihlali eylemi meşrulaştırılıyor

Çizelge 5. 3 “Olumlu trafik güvenliği” mesajlarına yönelik kriterler

OLUMLU TRAFİK GÜVENLİĞİ MESAJLARI		
Grup	Numara	Mesaj konusu
SÜRÜCÜ	*SRC1	Sürücüler araç kullanırken emniyet kemeri takıyor
	*SRC2	Sürücüler trafik kurallarına uygun hareket ediyor
	*SRC3	Sürücüler yayalara öncelik tanıyor
YAYA	*YAYA1	Yayalar trafik kurallarına uygun davranıyor
YOLCU	*YOLCU1	Yolcular trafik kurallarına uygun davranıyor
	*YOLCU2	Yolcular emniyet kemeri takıyor
GENEL	*GEN1	Trafik kurallarına uygun davranmak vurgulanıyor
	*GEN2	Güvenli araç kullanmak vurgulanıyor

5.3.1. Kurtlar Vadisi Pusu (SHOW TV)

İzlenme oranı ve popülerlik açısından araştırma kapsamında ele alınan Kurtlar Vadisi, son yıllarda toplumun büyük bir çoğunluğu tarafından izlenen ve bağımlılık yapan sayılı diziler arasındaki yerini almıştır.

Türkiye'nin konjonktürel örtüşmesi belki de bu diziyi çok izlenir duruma getirmiş, ya da dizide yer alan kişilerin toplumda özellikle belli bir ideolojik kesim arasında beğeni gören, idealize edilen karakteristik özellikleri göstermesinden dolayı dizi bunca beğeni ve ilgi toplamış veya dizide işlenen temalar izleyicinin ilgisini çekmiştir. Nedeni ne olursa olsun Kurtlar Vadisi toplumda büyük ilgi görmüş ve insanların yaşamlarının çeşitli alanlarına da bir biçimde sızmıştır [Gültekin, 2006].

Çizelge 5. 4 Kurtlar Vadisi Pusu dizisi değerlendirme çizelgesi

Yayın Tarihi	Trafikle ilişkili yayın süresi (dakika)	Trafik Güvenliği ile ilgili yayın süresi (dakika)	Trafik Güvenliği olumlu sahnesi sayısı	Trafik Güvenliği olumlu sahnesi numaraları	Trafik Güvenliği olumsuz sahne sayısı	Trafik Güvenliği olumsuz sahne numaraları
06-11-08	7'	5'	-	-	7 adet	SRC1 SRC2 SRC5 YOLCU1 GEN1
27-11-08	7'	6'	-	-	6 adet	SRC1 SRC2 YOLCU1
04-12-08	6'	5'	-	-	12 adet	SRC1 SRC2 SRC5 SRC7 YOLCU1

Kurtlar Vadisi Pusu dizisi; gerek dizinin konusu, gerekse dizi kahramanlarının karakter özellikleri itibarı ile trafik ortamında pek çok kovalamaca sahnesinin bulunduğu, dizi karakterlerinin hemen hemen dizinin her bölümünde araç kullanırken gösterildiği ve dış çekimlerle trafik ortamının yansıtıldığı bir dizi niteliğindedir.

Dizinin çalışmaya esas olan toplam 270 dakikalık üç bölümü incelendiğinde, trafik güvenliğine yönelik izleyiciye olumlu bir mesaj aktarmadığı buna karşın Çizelge 5.4'de numara ve kodları belirtilmiş olumsuz mesajlar ilettiği tespit edilmiştir.

Dizinin 06.11.2008 tarihli yayınında; trafikle ilişkili 8 dakikalık yayın olduğu, bu 8 dakikalık yayının 7 dakikasının trafik güvenliğini ilgilendiren konulardan oluştuğu, trafik güvenliğine yönelik olumlu sahnelerin bulunmadığı buna karşın 7 adet trafik güvenliğine yönelik olumsuz sahnenin bulunduğu belirlenmiştir. Dizinin bu bölümünde sürücülerin ve yolcuların emniyet kemeri takmadığı, sürücülerin hızlı araç kullandıkları ve sürücünün araç kullanırken cep telefonu ile konuştuğu sahneler yer almaktadır. Bununla birlikte, trafikle ilişkili tüm bu olumsuz eylemlerin dizinin kahramanı olan ana karakter/karakterler tarafından gerçekleştirilmiş olmasının kural ihllalarının meşrulaştırdığı düşünülmektedir.

Dizinin 27.11.2008 tarihli yayınında ise; trafikle ilgili 7 dakikalık yayın olduğu, bu 7 dakikalık yayının 6 dakikasının trafik güvenliğini ilgilendiren konulardan oluştuğu, trafik güvenliğine yönelik olumlu shanelerin bulunmadığı buna karşın 6 adet trafik güvenliğine yönelik olumsuz sahnenin bulunduğu belirlenmiştir. Dizinin bu bölümünde de sürücüler ve yolcular emniyet kemeri takmamakta ve sürücü aracını hızlı kullanmaktadır.

Dizinin 04.12.2008 tarihli yayınında; trafikle ilgili 7 dakikalık yayın olduğu, bu 7 dakikalık yayının 5 dakikasının trafik güvenliğini ilgilendiren konulardan oluştuğu, trafik güvenliğine yönelik olumlu shanelerin bulunmadığı, buna karşın 12 adet trafik güvenliğine yönelik olumsuz sahnenin bulunduğu belirlenmiştir. Dizinin bu bölümünde de yine sürücüler ve yolcular emniyet kemeri takmamakta, sürücü aracını hızlı kullanmakta, sürücü araç kullanırken cep telefonu ile konuşmakta ve sürücüler araçlarını güvenli bir şekilde park etmemektedir.

5.3.2. Avrupa Yakası (ATV)

Avrupa Yakası en çok izlenen ve en popüler durum komedilerinden birisidir. Başta gençler olmak üzere toplumun her kesimi tarafından izlenen dizinin içinde yer alan bazı ve kelimeler ve cümleler günlük yaşamda yerini bulmuştur.

Avrupa Yakası dizisi, durum komedisi türündeki bir dizi olması itibarı ile, trafikle ilgili ve trafik güvenliğini ilgilendiren konularda çok fazla sahne sayısına sahip değildir. Ancak dizinin uzun süredir devam ediyor olması, izlenme oranının yüksek olması ve gençler üzerinde etkilerinin bulunması nedenleri ile çalışma kapsamında değerlendirmeye alınmıştır.

Çizelge 5. 5 Avrupa Yakası dizisi değerlendirme çizelgesi

Yayın Tarihi	Trafikle ilişkili yayın süresi (dakika)	Trafik Güvenliği ile ilgili yayın süresi (dakika)	Trafik Güvenliği olumlu sahnesi sayısı	Trafik Güvenliği olumlu sahnesi numaraları	Trafik Güvenliği olumsuz sahne sayısı	Trafik Güvenliği olumsuz sahne numaraları
23-04-08	3'	2'	2 adet	*SRC1 *YOLCU2	1	YOLCU3
01-10-08	5'	3'	1 adet	*SRC1 *YOLCU2	1	SRC5 YOLCU3
28-01-09	3'	2'	2 adet	*SRC1 *YOLCU2	-	-

Dizinin çalışmaya esas olan toplam 270 dakikalık üç bölümü incelendiğinde, trafik güvenliğine yönelik izleyiciye hem olumlu hem de olumsuz bazı mesajlar iletildiğini söylemek mümkündür.

Dizinin 23.04.2008 tarihli yayınında; trafikle ilişkili 2 dakikalık yayın olduğu, trafik güvenliğine yönelik 2 adet olumlu, 1 adet olumsuz sahnenin bulunduğu anlaşılmıştır. Dizinin bu bölümünde, sürücülerin ve yolcuların emniyet kemeri taktığı ancak yolcuların sürücünün dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunduğu tespit edilmiştir.

Dizinin 01.10.2008 tarihli yayınında ise; trafikle ilişkili 3 dakikalık yayın olduğu, trafik güvenliğine yönelik 1 adet olumlu, 1 adet olumsuz sahnenin bulunduğu belirlenmiştir. Dizinin bu bölümünde de, sürücülerin ve yolcuların emniyet kemeri taktığı, yolcuların sürücünün dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunduğu ve sürücünün cep telefonu ile konuştuğu tespit edilmiştir.

Dizinin 28.01.2009 tarihli yayınında; trafikle ilişkili 2 dakikalık yayın olduğu, trafik güvenliğine yönelik 2 adet olumlu sahenin bulunduğu anlaşılmıştır. Dizinin bu bölümünde de, sürücülerin ve yolcuların emniyet kemeri taktığı tespit edilmiştir.

Diziye 2008 Eylül sezonunda giren “Dilber Hala” karakteri araba sürmeyi öğrenmek istemektedir. Ancak bu karakterin araba sürmeyi öğrenmeyi gayri ciddi göstermesi izleyici üzerinde olumsuz bir etki bırakmaktadır. Ayrıca “Burhan” karakterinin bindiği taksilerde olay çıkarması, taksi şoförüyle tartışması ve ona etki etmesi olumsuz bir gösterimdir. Dizinin bazı bölümlerinde araç sürücülerin ya da ön koltukta oturan kişilerin emniyet kemeri takmadıkları görülmektedir. Ayrıca “Burhan” karakteri araç sürücüsünün dikkatini dağıtacak hareketler ve sözlü sataşmalar yapmaktadır. “Dursun” karakteri ise araç sürerken cep telefonu ile konuşmaktadır.

5.3.3. Akasya Durağı (Kanal D)

Akasya Durağı dizisi, Kanal D ekranlarında Haziran 2008 tarihinde yayınlanmaya başlayan bir dizidir. Dizide her bölümde farklı bir sosyal mesaj vermektedir. Dizi, 2000 li yılların başında TRT ekranlarında yayınlanmakta olan “Çiçek Taksi” dizisine benzemektedir.

Dizinin hikayesinin bir taksi durağında geçmesi, dizi karakterlerinin taksi sürücüleri olması ve trafikle ilgili sahnelerin yoğunluğu, bu diziyi trafik güvenliği açısından incelemekte önemli kılmaktadır. Her ne kadar dizinin her bölümünde farklı sosyal olaylar incelenmekte ise de, konusu ve karakterleri itibarı ile dizide trafik ve trafik güvenliğine ilişkin pek çok mesaj iletilmektedir.

Çizelge 5. 6 Akasya Durağı dizisi değerlendirme çizelgesi

Yayın Tarihi	Trafikle ilişkili yayın süresi (dakika)	Trafik Güvenliği ile ilgili yayın süresi (dakika)	Trafik Güvenliği olumlu sahnesi sayısı	Trafik Güvenliği olumlu sahnesi numaraları	Trafik Güvenliği olumsuz sahne sayısı	Trafik Güvenliği olumsuz sahne numaraları
29-01-09	6'	5'	2 adet	*SRC2	5 adet	SRC1 SRC5 YOLCU3
21-12-08	7'	5'	2 adet	*SRC2	15 adet	SRC1 SRC3 YOLCU3 SRC7 GEN1
22-11-08	4'	3'	2 adet	*SRC2	7 adet	SRC1 YOLCU3 GEN1

Dizinin çalışmaya esas olan toplam 225 dakikalık üç bölümü incelendiğinde, trafik güvenliğine yönelik izleyiciye iletilen pek çok olumlu mesajın olduğu ancak, olumsuz bazı mesajlarında dizide yer aldığı görülmektedir.

Dizinin 29.01.2008 tarihli yayınında; trafikle ilişkili 6 dakikalık yayın olduğu, bu 6 dakikalık yayının 5 dakikasının trafik güvenliğini ilgilendiren konulardan oluştuğu, trafik güvenliğine yönelik 2 adet olumlu, 5 adet olumsuz sahnenin bulunduğu anlaşılmıştır. Dizinin bu bölümünde, sürücülerin emniyet kemeri takmadığı ve cep telefonu ile konuştukları ve yolcuların sürücünün dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunduğu tespit edilmiştir.

Dizinin 21.12.2008 tarihli yayınında ise; trafikle ilişkili 10 dakikalık yayın olduğu, trafik güvenliğine yönelik 2 adet olumlu, 15 adet olumsuz sahenin bulunduğu belirlenmiştir. Dizinin bu bölümünde de, sürücüler emniyet kemeri takmamaktadır. Yine bu bölümde sürücüler; trafik işaretlerine uygun hareket etmemekte, araçlarını uygun bir şekilde park etmemekte ve yolcular sürücünün dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunmaktadırlar.

Dizinin 22.11.2008 tarihli yayınında; trafikle ilişkili 4 dakikalık yayın olduğu, trafik güvenliğine yönelik 2 adet olumlu, 7 adet olumsuz sahenin bulunduğu anlaşılmıştır. Dizinin bu bölümünde de, sürücüler emniyet kemeri takmamakta, yolcular sürücünün dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunmaktadırlar. Bu bölümde ayrıca trafik kuralı ihlalini meşrulaştıran bir yaklaşım söz konusudur.

Akasya Durağı dizisi niteliği itibarı ile trafik güvenliği açısından önemli bir dizi olduğu için, bu dizide özellikle emniyet kemeri takılmasına, araç içinde cep telefonu ile konuşulmamasına, hız limitlerine uygun araç sürülmesine ve trafik kurallarına uyulmasına azami özen gösterilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

5.3.4. Binbir Gece (Kanal D)

2006 sezonun da gösterime giren Binbir Gece dizisi bir çok kitleye ulaşmış ve izlenme rekorları kırmıştır. Kanal D'nin dizisi olan Binbir Gece, oyuncularıyla da ses getirmiştir.

Çizelge 5. 7 Binbir Gece dizisi değerlendirme çizelgesi

Yayın Tarihi	Trafikle ilişkili yayın süresi (dakika)	Trafik Güvenliği ile ilgili yayın süresi (dakika)	Trafik Güvenliği olumlu sahnesi sayısı	Trafik Güvenliği olumlu sahnesi numaraları	Trafik Güvenliği olumsuz sahne sayısı	Trafik Güvenliği olumsuz sahne numaraları
21-03-07	1'	1'	1 adet	*SRC1	1 adet	SRC1 YOLCU3
23-04-08	2'	1'	1 adet	*SRC1	2 adet	SRC1 YOLCU3
01-10-08	2'	2'	1 adet	*SRC2	-	-

Dizinin çalışmaya esas olan toplam 225 dakikalık üç bölümü incelendiğinde, trafik güvenliğine yönelik sahne sayısının fazla olmadığı ancak yine de izleyiciye iletilen olumsuz bazı mesajların olduğu görülmüştür.

Dizinin 21.03.2007 tarihli yayınında; trafikle ilişkili 1 dakikalık yayın olduğu, trafik güvenliğine yönelik 1 adet olumlu, 1 adet olumsuz sahnenin bulunduğu belirlenmiştir. Dizinin bu bölümünde, sürücülerin bazı sahnelerde emniyet kemeri taktığı bazı sahnelerde ise takmadığı ve yolcuların sürücünün dikkatini dağıtacak davranışlarda buldukları tespit edilmiştir.

Dizinin 23.04.2008 tarihli yayınında ise; trafikle ilişkili 2 dakikalık yayın olduğu, trafik güvenliğine yönelik 1 adet olumlu, 2 adet olumsuz sahnenin bulunduğu belirlenmiştir. Dizinin bu bölümünde de, sürücülerin bazı sahnelerde emniyet kemeri taktığı bazı sahnelerde ise takmadığı anlaşılmaktadır. Yine dizinin bu bölümünde yolcular sürücünün dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunmaktadır.

Dizinin 01.10.2008 tarihli yayınında; trafikle ilişkili 2 dakikalık yayın olduğu, trafik güvenliğine yönelik 1 adet olumlu sahnenin bulunduğu belirlenmiştir. Dizinin bu bölümünde sürücüler trafik kurallarına uygun hareket etmektedirler.

Binbir Gece dizisi ile ilgili bir yazısında Sabah gazetesi yazarı Yüksel Aytuğ şunları söylemiştir:

“Binbir Gece dizisinin "trafik katliamı" pek çok okurumuzun dikkatinden kaçmamıştır. Onur'a askıntı olan kadın, gece otomobil kullanırken cep telefonu ile konuşuyor. Sonra "canlı olduğunu" tahmin ettiği "şeye" çarpıp, panikliyor. Onur gelince, gece karanlığında otomobili hiç bir ikaz işareti koymadan öylece yol ortasında bırakıyorlar. Çarptıkları şeyin insan mı, hayvan mı olduğunu araştırma zahmetinde bulunmadan otomobillerine atlayıp, oradan uzaklaşıyorlar. Peki ya küçük bir çocuğa çarpmış olsalardı ne olacaktı? Öylece bırakıp, gidecekler miydi? İki dakika içinde sayısız trafik ihlali. Dizide daha önce de emniyet kemeri takılmadığına, otomobil kullanırken cep telefonu ile konuşulduğuna, tehlikeli araç kullanıldığına şahit olmuştum. Ama bu seferki temsili trafik canavarının ete-kemiğe bürünmüş haliydi [Aytuğ , 2008].”

Binbir Gece dizisindeki trafik güvenliği ihlalleri hakkında basında yer alan bu eleştiriden sonra, dizinin trafik güvenliği konusunda daha duyarlılığı olduğu ve araç sürücüleri ve ön koltukta oturan kişilerin emniyet kemeri taktıkları gözlenmiştir.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Küreselleşen ve hızla gelişen dünyada özellikle de Türkiye’de, televizyon başta olmak üzere kitle iletişim araçlarının çocuklar ve gençler üzerinde ne gibi etkiler bıraktığı, akademik çevrelerce araştırma konusu olmaya; hem de kamuoyunca tartışılmaya devam edecektir. Bu çalışmada söz konusu tartışma, trafik güvenliği perspektifinde yapılmış ve bu konu ile ilgili analiz ve tespitler oluşturulmuştur. Araştırmada televizyon programları bir bütün olarak incelenmemiş sadece televizyon dizileri ele alınmıştır.

Televizyon dizilerinin kültürel yozlaşmaya neden olduğu, gençleri kötü alışkanlıklara sevk ettiği, çocukların gelişimine zarar verdiği yönündeki düşünceler sık sık dile getirilmektedir. Televizyon dizilerini toplumdaki ve toplumu yönlendiren, etkileyen olgulardan ayrı bir olgu olarak düşünmemek gerekmektedir. Bu diziler halkın gerçekliklerinden beslenerek ürünlerini tekrar halka sunmaktadır. Diğer yandan, topluma verdiği mesajlarla kültürel değişikliklerin başlamasında ve devam etmesinde de rol oynamaktadır. Eğer dizideki bir karakter trafik güvenliğini hiçe sayan bir davranış ve hareket yaparsa bu toplumu ve bireyleri direk olarak etkiler. Hatta bazen kurallara uymamak iyi bir davranış gibi senaryo edilmektedir ki, bu da toplum için olumsuz bir yaklaşımdır.

Televizyon dizilerinin toplumu etkilediğini belirtirken, kültürün oluşmasında toplumun yönlendirilmesinde tek faktörün televizyon dizileri ve genel olarak televizyon programları olduğunu söylemekte yanlış olur. Çünkü, birey gündelik yaşamında televizyonların ve hatta medyanın dışında, çeşitli etki unsurlarıyla çevrilmiş bir fanus içerisinde yaşamaktadır. Kişilerin düşüncelerini biçimlendirmede televizyon dizileri dışında; yaşanan sosyal çevre, tutum ve alışkanlıklar, dini inançlar, fizyolojik özellikler, aile yapısı, gelir seviyesi, kültür düzeyi, cinsiyet vb. daha birçok unsurları göz ardı etmemek gerekir. Toplumun kültürel gelişmelerindeki olumsuzluklarını tamamen televizyon dizilerine bağlamak doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Günümüzde dizilerdeki karakterlere özenilmekte, onlar gibi davranıp, giyinip, konuşulmakta, hatta onların lakapları kullanılmakta, esprileri, hareketleri taklit edilmektedir. Bu anlamda dizilerdeki kahramanların, trafik güvenliği açısından doğru davranışlar sergilemesi ve olumlu mesajlar vermesinin gerekliliği ortadadır. Dizideki karakteri ulaşılması gereken kişilik olarak seçen birisi, günlük yaşamın her alanında olduğu gibi trafik güvenliği konusunda da onu taklit edecektir. Bu nedenle, sadece televizyon dizilerinde değil televizyonda yer alan diğer formattaki programlarda da, senaryoların trafik güvenliğine uygun olarak yeniden gözden geçirilmesi ve programların trafik güvenliği unsurlarına dikkat eden bir yayıncılık anlayışı ile sunulması gereklidir.

Çalışmada elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğine; gündelik yaşamda bireylerin çeşitli etkenler nedeniyle trafik kazalarına sebep verdikleri ya da karıştıkları çok açıktır. Ancak trafik kazalarında kaybedilen insan hayatı olduğu için her türlü olumsuz etmenin incelenmesi zaruridir.

Çalışmada ulaşılan temel tespitler şunlardır:

- 1- Dizilerde yer alan trafik güvenliği ile ilgili sahnelerin çoğu büyük şehirlerde meydana gelmiştir.
- 2- Dizilerde kullanılan araçlar çoğunlukla otomobillerdir.
- 3- Trafik kuralları ve sürücü güvenliği ihlalleri yapanların sıradan insanları canlandıran kişilerden ziyade toplumu yönlendirecek durumda olan ve dizilerin ana karakterlerine oluşturan figüranlar olduğu dikkat çekmektedir.

Çalışmada, televizyon dizilerinde genellikle trafik kurallarını ihlal etmeyi övücü, temel yol ve trafik güvenliği unsurlarına yok sayan mesajlara rastlanmıştır. Az sayıdaki dizilerde ise, trafik güvenliğine önem verildiği gözlenmiştir. Çalışmaya konu olan televizyon dizilerinin büyük bölümünde ise doğrudan trafik güvenliğini ilgilendiren unsurların olmadığı görülmektedir.

Çalışmada ayrıca, trafik güvenliğine ilişkin olumsuz unsurların (hız, alkollü araç kullanma, emniyet kemeri takmama vb.) yüceltildiği ve popüler olguların tercih edildiği tespit edilmiştir.

7. ÖNERİLER

7.1. Trafik Güvenliği İhlal İşareti

Bu bölümde öncelikle televizyon programlarında kullanılan akıllı işaretlerin belirlenmesinin aşamaları incelenmiş, ardından programın/dizinin trafik güvenliği açısından sakıncasını ortaya koyacak bir akıllı işaretin oluşturulması için bir soru seti hazırlanmıştır.

7.1.1. Akıllı işaret nedir?

Akıllı işaretler, televizyon yayınlarının içeriğiyle ilgili bilgilendirici bir sınıflandırma sistemidir. Bu sistem, televizyon yayıncılarının, anne babaların ve genelde toplumun, çocukları ve gençleri televizyon yayınlarının olası zararlı etkilerinden koruma sorumluluğunu yerine getirmelerinde onlara yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından yayıncı kuruluşların kullanması için hazırlanmış akıllı işaretlerin belirlenmesinde çeşitli sorular sorulmaktadır. Ancak bu sorunların içinde trafik güvenliğini ön plana çıkaran soru bulunmamaktadır. Örnek olarak verilecek soruların benzerleri trafik güvenliğiyle alakalı olacak şekilde mevcut algoritmik sisteme eklenebilir.

Farklı kesimlerinin temsil edildiği geniş çaplı bir araştırma sonucu anne babaların büyük çoğunluğunun televizyon programlarının içeriği konusunda bilgilenecek ve uyarılmak istediklerini ortaya koymuştur. Bu talep, sistemin en önemli gerekçesini oluşturmaktadır. Akıllı İşaretler sistemi, konuyla ilgili bağımsız uzmanlar tarafından geliştirilmiş karma bir sistemdir. Bu sistem, iki konuda bilgi vermektedir. Bunlar, programın olası zararlı içeriği ve programın hangi yaş grubuna uygun olduğudur.

1) *Programın olası zararlı içeriği*: Zararlı etkileri olabilecek içerik alanları; şiddet ve korku, cinsellik ve örnek oluşturabilecek olumsuz davranışlar (ayrımcılık, alkol ve

sigaranın aşırı kullanımı, madde kullanımı, yasa dışı davranışlar ile kaba konuşma / küfür) olarak belirlenmiştir.

2) *Programın hangi yaş grubuna uygun olduğu:* Programlardan etkilenme düzeylerine göre yaş grupları, Tüm izleyici, 7 yaş, 13 yaş ve 18 yaş olmak üzere dört grupta ele alınmıştır.

Bir programın hangi türde zararlı içerik taşıdığı ve hangi yaş grubunun izlemesinin uygun olduğunu belirleyebilmek için bir soru formu geliştirilmiştir. Bu form, sınıflama sistemine dahil tüm programlar için yayıncı kuruluşların görevlendirdiği ve sistem hakkında önceden eğitilmiş sertifika sahibi kodlayıcılar tarafından elektronik ortamda doldurulur. Form üzerinde işaretlenen yanıtlara göre sonuç, otomatik olarak saptanmış olur. Bir programın ne tür bir zararlı içerik taşıdığını ve hangi yaş grubu için önerildiğini belirtmek için semboller kullanılır. Programın televizyonda yayını esnasında ve yazılı/görsel-işitsel medyada söz konusu programların duyurularıyla veya ilanıyla birlikte bu sembolleri görmek mümkündür.

Genel İzleyici Kitle

7 Yaş ve Üzeri için

13 Yaş ve Üzeri için

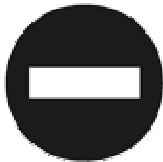
18 Yaş ve Üzeri için

Şiddet / Korku

Cinsellik

Olumsuz Örnek Oluşturabilecek Davranışlar

Şekil 7. 1 Akıllı işaret sembol ve anlamları

7.1.2. Trafik güvenliği ihlal işaretinin elde edilmesi

Trafik güvenliğinin televizyon dizilerinde ne ölçüde dikkate alındığını belirlemek için 10 sorudan oluşan bir soru seti oluşturulmuştur. Bu sorulara verilecek cevaplar veri olarak alınarak ve trafik güvenliğiyle ilgili sahnelerin sayı ve sürelerini dikkate alan bazı hesaplamalar da yapmak suretiyle yayınlanmakta olan dizinin trafik güvenliği açısından uygun olup olmadığı tespit edilebilir. Bu çalışmanın neticesinde elde edilen sonuca göre, eğer dizi trafik güvenliği açısından sakıncalı bulunursa bu bilgiyi ifade eden bir akıllı işaret kullanılabilir.

Soru 1: Dizi de trafik güvenliği ile ilgili herhangi bir sahne var mı?

Evet Hayır

Soru 2: Sürücü ve/veya ön koltukta oturan kişi emniyet kemeri takıyor mu?

Evet Hayır

Soru 3: Yolcular emniyet kemeri takıyor mu?

Evet Hayır

Soru:4 Dizide hız sınırlarına dikkat ediliyor mu

Evet Hayır

Soru 5: Sürücüler seyir halinde iken cep telefonula konuşuyorlar mı?

Evet Hayır

Soru 6: Yetişkin olmayan ve/veya ehliyetsiz kişi araç kullanıyor mu?

Evet Hayır

Soru 7: Alkollü iken araç kullanmaya yönelik herhangi bir sahne var mı?

Evet Hayır

Soru 8: Yayaalar trafik kurallarına uygun davranıyor mu?

Evet Hayır

Soru 9: Yetişkin olmayan kişiler (çocuklar, bebekler) ön koltukta oturuyorlar mı?

Evet Hayır

Soru 10: Trafik kuralları ihlali eylemi meşrulaştırılıyor mu?

Evet Hayır

KAYNAKLAR

- Anık, C., “Bilgi Fabrikaları ve Müşteriler”, *Altınküre Yayınlar*, Ankara, 136 (2003)
- Arıkan Öztürk, E., Pampal, S., Hatipoğlu, S., “Türkiye’de Trafik Probleminin Nedenleri: Bilinç Eksikliği ve Yetersiz Eğitim”, *II.Ulaşım ve Trafik Kongresi*, 27-33 (1999)
- Aytuğ, Y., “Binbir Gece’de Trafik Katliamı”, *Sabah Gazetesi*, 1 Şubat (2008)
- Arıkan Öztürk, E., “Türkiye’de Karayolu Trafik Güvenliği: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri”, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Ens.* , Ankara , 10-15, (2007)
- Batmaz V., “Popüler Kültür Üzerinde Değişik Kuramsal Yaklaşımlar”, **İletişim Dergisi**, A.İ.T.İ.A Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu Yayın Organı, Ankara, 163 (1981)
- Balcı Ş., “Seçmenleri Etkileme Sürecinde Siyasal Reklamcılık Olgusu (1999 Genel Seçimleri Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Inst.* , Konya, 68 (2001)
- Başköy, F., “Medyadaki Trafik Konulu Haberlerin İçerik Analizi”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bil. Inst.* , Ankara, 46 (2005)
- Burton, Graeme, “Görünenden Fazlası: Medya Analizlerine Giriş”, Çev.Nefin Dinç, *Alan Yayıncılık.*, İstanbul, 82,147 (1995)
- Bülbül A.R. , “Genel Gazetecilik Bilgileri”, *Nobel Yayıncılık*, Konya, 25 (2000)
- Chaney David, “Yasam Tarzları”, Çev. İrem Kutluk, *Dost Yayınları*, Ankara, 14,15 (1999)

Çelik C., “Kitle İletişim Araçları ve Popüler Kültür İlişkisine Sosyolojik Bir Yaklaşım”, Der. Metin Işık, Medya Yeni Yaklaşımlar, *Eğitim Kitabevi*, 68-69, Konya (2004)

Çimen, A., “Kuruluşundan Günümüze Özel Televizyonlarda Dizi-Drama Senaryoları”, Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniv. Sosyal Bilimleri Enst.*, İstanbul, 74 (2000)

Eltugay, Ö., “Popüler Kültür ve Yabancılaşma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi*, Ankara , 15,56 (1999)

Fiske, J., “İletişim Çalışmalarına Giriş”, Çev. Süleyman İrvan, *Ark Yayınları*, Ankara , 34 (1997)

Fiske, J., “Postmodernizm ve Televizyon”, Çev. Süleyman İRVAN, *Medya, Kültür, Siyaset, Ark Yayınları*, Ankara, 15, 37 (1997)

Göksel, B., “Kitle İletişim Araçlarındaki Gelişmelerin Kültürün Oluşması ve Yayılması Üzerindeki Etkileri”, *Düşünceler Dergisi*, Ege Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu, Yıl 5, Şubat Sayı 5 ,2 (1996)

Gültekin Z., “Mafya Dizileri :Kurtlar Vadisi Örneği”, Yüksek Lisnas Tezi, *Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enst.*, 13, 38, 44 (2004)

Güneş S., “Medya ve Kültür Sessiz Yığınların Kültürel İntiharı”, *Vadi Yayınları*, Ankara , 42, 88, 99 (2004)

Güz, N., “Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Arastırmaları”, *Nobel Yayınları*, Ankara , 54 (2005)

Güz, N., “Türk Basınında Gündem Olusturma”, *Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı*, Ankara, 2(12) :982 (1996)

Güz N., “Türk Basınında Kamuoyu Araştırmalarının Yönlendirme Aracı Olarak Kullanılması”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Ankara , 1(1):47 (1997)

Hansen A., Çev: Çebi (2003), S.M, “Content Analysis”, Mass Communication Research Methods, Washington Square, *Newwork University Press*, New York, 14, 22 (2003)

Işık, M. (Der.), “Medyaya Yeni Yaklaşımlar”, *Eğitim Kitabevi*, Konya, 51, 84 (2004)

İmik N. , “2000-2005 Arası Türkiye’de Televizyon Dizilerinde Kullanılan Müziğin Genç İzleyicilere Etkileri”, *Fırat Üniv. Sosyal Bil Enst*, 4, 8, 14-18, 29 (2006)

İrvan S., “Gündem Belirleme Yaklaşımının Genel Bir Değerlendirilmesi”, *İletişim Dergisi*, Gazi Üniv. İlet.Fak.Bas., Ankara, 9:69-109 (2001)

Kaplan, Y., “Öykü Anlatma ve Mit Üretme Aracı Olarak Televizyon”, *Ağaç Yayınları*, İstanbul, 43, 90 (1992)

Karakoç E., “Medya Aracılığıyla Popüler Kültürün Aktarılmasında Toplumsal Değişkenlerin Rolü”, Doktora Tezi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya, 26, 82, 87 (2007)

Kaya A. R., “Kitle İletişim Sistemleri“, *Teori Yayınları*, Ankara, 41 (1985)

Kejanlıoğlu, B. D., “Medya - Toplum İlişkisi ve Küreselleşmenin Yerel Medyaya Sunduğu Olanaklar”, Der. Sevda Alankuş, Medya ve Toplum, *Bia Yayınları*, İstanbul ,77 (2003)

Keskiner, A.S, “ TRT Televizyonunda Dizi Film Yönetmenliği (Ziya Öztan ve “Ateşten Günler” Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, 11, 49 (1989)

Konukman, E. A., “Son Dönem Televizyon Dizilerinin Yaşam Tarzı Üzerindeki İmgeleri”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üni. Sosyal Bilimler Enst.* , Ankara 20, 38, 75, 87 (2006)

KTK , “Madde 3”, *Karayolları Trafik Kanunu*, Sayı 2918 (2005)

Kula Demir, N., “Elazığ’da Kurtlar Vadisi Dizisinin Alımlanması” , *Sosyal Bilimleri Dergisi*, Aralık, IX(2):4 (2007)

Küçük Kurt F., “Kazaların Çevresel ve Teknik Araştırması”, Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Ens.*, Ankara , 10, 25 (2005)

McQuail, Denis, “Kitle -İletişim Kuramı: Giriş”, Çev. Ahmet Haluk Yüksel, *Kıbele Sanat Merkezi Yayınları* , Eskişehir, 155 (1994)

Moles, Abraham A., “Kültürün Toplumsal Dinamiği”, Çev. Nuri BİLGİN, *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları*, İzmir, 70-79 (1983)

Mutlu, E., “Televizyon ve Toplum”, *TRT Yayınları*, Ocak, Ankara, 80, 85, 88 (1983)

Önür, N., “Küresel Kültürlerin Yerel Dönüşümünde Televizyon”, *İletişim Fakültesi Dergisi*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayını., Ankara , 11:5-10 (2001)

Özdemir, S., “Medya Emperyalizmi ve Küreselleşme”, *Timaş Yayınları*, İstanbul, 193,202 (1998)

Özsoy, A., “Popüler Kültür Ürünü Olarak Durum Komedileri:”Çocuklar Duymasın”Örneğinde Aile Söylemi”, Doktora tezi, *Ankara Üniv.Sosyal Bil.Enst.* ,25 , 50 (2005)

Parsa S., “Televizyon Haberciliği ve Kuramları”, *Ege Ün. İletişim Fakültesi Yayınları*, İzmir, 147 (1993)

Postman, N., “Televizyon Öldüren Eglence”, Çev. Osman Akinhay, *Ayrıntı Yayınları*, İkinci Basım, İstanbul, 101, 112,161 (2004)

Selbes, C., “Türkiye’de Sürücü Eğitimi Müfredat Programı ile Sürücü Belgesi Alma Prosedürünün Avrupa Birliği Ülkeleri ile Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Ens.* Ankara, 40 – 41 (2008)

Sahin, S.,”Kitle Haberleşme Araçlarından Radyo ve Televizyonun Kültür Değişimleri Üzerine Yaptığı Tesirlerle İlgili Bir Değerlendirme”, *İstanbul Üniversitesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul , 23, 53, 57 (1987)

Uçar, Dr. H., “Psikiyatrik Yönden Trafik Sorunları”, *Trafikte Güvenlik ve Çağdaş Uygulamalar Sempozyumu*, TMMOB Makine Mühendisleri Odası , İzmir, 2,5 (1993)

Uslu, M., “Televizyon Program Yapım Yöntemi ve Çekim Teknikleri: Kurtlar Vadisi adlı dizinin Çekim Teknikleri Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enst.*, Konya, 23 (2006)

Tekinalp S., “Camera Obscura’dan Synopticon’a Radyo ve Televizyon”, *Der Yayınları*, İstanbul, 302, 311 (2003)

Vural A. M., “Medyanın Kültürel Kalkınmayı Sağlama ve Eğitim İşlevi”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, İ.Ü Basımevi Müdürlüğü,10:107 (2000)

Yılmaz, S. S. , “Kültür ve Bilincin Türdeşleşmesi Açısından Televizyon”, *Selçuk Üniversitesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya , 18,37,66 (2001)

İnternet : Dokuzuncu Kuvvet Medya, "Okur-Yazarlığı Projesinin Önemi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği", Sevgi Coşkunserçe

<http://www.dorduncukuvvetmedya.com/dkm/article.php?sid=7960> (2007)

İnternet : Emniyet Genel Müdürlüğü, "Çocuklar İçin İnternet"

<http://www.egm.gov.tr/trafik.islemleri.cocuk.asp> (2009)

İnternet : Medya Okuryazarlığı , "Medya Okur Yazarlığı Nedir? "

<http://www.medyaokuryazarligi.org.tr/> (2009)

İnternet : Frau-Meigs, Divina, "Media Education", Media, *UNESCO*, Geneva

http://www.portal.unesco.org/ci/en/files/27029/...2008...on_media_education.../C9-2008-subgroup%2Breport%2Bon%2Bmedia%2Beducation.ppt (2008)

İnternet : Sayıştay, "Trafik Kazalarını Önleme Faaliyetleri Raporu", *Sayıştay Başkanlığı Yayınları*

<http://www.sayistay.gov.tr/haber-duyuru/basin/23072008Trafik.asp> (2008)

İnternet : Şimşir, İ., "İçerik Analizi", *Nitel Analiz Teknikleri*, Sakarya Üniv.

<http://www.web.sakarya.edu.tr/~skuyucu/sunum/ismail.ppt> (2009)

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Soyadı, Adı : AKALIN, Ahmet
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 23.04.1979, Aksaray
Medeni hali : Bekar
Telefon : 0 (312) 297 5388
e-posta : ahmetakalin@rtuk.gov.tr

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi / Trafik Planlaması ve Uygulaması	2009
Lisans	Karadeniz Teknik Üniversitesi / Bilgisayar Mühendisliği	2004
Lise	Antalya Lisesi	1998

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2007-...	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu	Uzman Yardımcısı
2004- 2007	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	Bilgisayar Mühendisi

Yabancı Dil

İngilizce